

РЕШЕНИЕ

№ 18798

гр. София, 15.05.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 69 състав, в публично заседание на 15.04.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Милена Славейкова

при участието на секретаря Грета Грозданова и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **4209** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл.284, ал.1 и чл.285, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл.203 - 207 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по искова молба, подадена от И. И. М., ЕГН [ЕГН], находящ се в Затвора С., със съдебен адрес [населено място], [улица], вх. Б, ет.4, офис 12, чрез адв. И. Ю. от САК, срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) с искане за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди поради поставянето му в неблагоприятни условия за изтърпяване на мярка за неотклонение "задържане под стража" в размер на 83 500 лв. за общо 1670 дни, в периода от 08.09.2019 г. до 23.04.2025 г., ведно със законната лихва от 23.04.2025 г. до окончателното му изплащане.

Твърди се в исковата молба на И. И. М., че за процесния период от 08.09.2019 г. до 23.04.2025 г. (с прекъсване за периода от 17.01.2024 г. до 06.02.2025 г.) е бил задържан и лишен от свобода на различни места, а именно: в следствения арест в [населено място] на [улица], в С. централен затвор, в ЗОЗТ „К.“ и в З. „Казичене“. В посочените места бил поставен в изключително тежки нечовешки и унижителни условия. Спалните помещения били с недостатъчна жилищна площ. В тях не достигал чист въздух, тъй като останалите задържани непрекъснато пушили цигари, което увреждало здравето му. В килиите нямало постоянно топла вода. Имало хлебарки, дървеници, дори плъхове и всякакви други насекоми и вредители, които освен другите неприятни усещания, пораждали у ищеца страх от болестно заразяване. Не били подsigурени условия за поддържане на лична хигиена, препарати за почистване, дезинфекция и ефективно хигиенизиране на килиите, които едновременно изпълнявали функцията на спално помещение, столова и санитарен възел.

Не била подсигурана достатъчна като количество и качество храна. Не било предоставено никакво облекло, нито нормално отопление в дните с ниски температури. Помещенията били изключително влажни. Липсвало добро осветление. При пренаселеност от 3-5 човека в килията, биологичните нужди се удовлетворявали в тоалетна, находяща се в килията, без възможност за усамотяване, тъй като същата не представлявала самостоятелно обособено помещение. Това обстоятелство ежедневно създавало неописуем дискомфорт, както когато ищецът използвал тоалетната, така и когато това се налагало на някой от другите обитатели на килията. Липсвала възможност за двигателна активност, тъй като само веднъж на денонощие, за по 1 час, били извеждани на т.нар. „каре”, което не предоставяло възможност за нормална и пълноценна двигателна активност. Не му била подсигурана възможност за постоянен телефонен контакт с адвокат съгласно чл. 76, ал. 2, изр. 2, предл. 2 от ЗИНЗС.

Ищецът определя неосигуряването на посочените минимални условия като неизпълнение на вменено от закона задължение, което представлява бездействие от страна на органа, осъществяващ ръководство и контрол в местата за лишаване от свобода. Вследствие на това бездействие твърди, че в процесния период е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се в причиненото му физическо и психическо страдание, значителен дискомфорт, накърняване на човешкото му достойнство и притеснения, които изпитвал ежедневно. Сънят му се нарушил, станал изнервен и раздразнителен, притеснявал се и се срамувал от начина, по който живее, депресирал се, дори обявил гладна стачка. Обтегнали се отношенията му с близките му хора. Нямам желание за живот.

За претърпените неимуществени вреди претендира обезщетение в размер на 83 500 лева (с еуроа равностойност от 42 692.87 евро), ведно със законната лихва от 23.04.2025 г. до окончателното изплащане.

Ответникът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ представя писмен отговор на исковата молба от 30.06.2025 г. и от 01.07.2025 г. на основание чл.131, ал.1 ГПК вр. чл.144 АПК, с който оспорва иска. Прави възражение за изтекла погасителна давност по чл.110 от ЗЗД. Оспорва наличието на предпоставките по чл.284 от ЗИНЗС за ангажиране на отговорността му. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Участвалият в производството по делото прокурор – представител на СГП счита, че исковата претенция е неоснователна и недоказана.

Административен Съд С. - град, I отделение, 69 състав, след като взе предвид наведените в исковата молба доводи, изразеното становище на пълномощника на ответника и на представителя на СГП и се запозна с приетите по делото гласни и писмени доказателства, намира от фактическа и правна страна следното:

Преди произнасяне по същество по исковата претенция съдът дължи произнасяне по наведеното в писмения отговор на ответника ГДИН възражение за изтекла погасителна давност по чл.110 от ЗЗД, според който с изтичане на петгодишна давност се погасяват всички вземания, за които законът не предвижда друг срок. Искът е предявен на 23.04.2025 г. и касае исков период от 08.09.2019 г. до 23.04.2025 г. Считано от последната дата 5-годишният погасителен срок за предявяване на искова претенция е 23.04.2019 г. Следователно, нито един период от исковата претенция не е погасен по давност.

Разпоредбите на чл.284-286 от ЗИНЗС, вр. чл.3 от с.з., уреждат защита на осъдените и задържаните под стража лица срещу поставянето им в неблагоприятни условия, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни

действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Тази правна уредба е приета в резултат на серия от осъдителни решения на ЕСПЧ срещу България за нарушение на чл.3 от ЕКПЧ поради условията за пребиваване в местата за лишаване от свобода в страната ни и пряко кореспондира с абсолютната забрана по чл.3 от ЕКПЧ. Разпоредбата на чл. 3 от Конвенцията защитава една от основните ценности на демократичното общество. Тя забранява по абсолютен начин изтезанията или нечовешкото или унижително отношение или наказание, независимо от обстоятелствата и поведението на жертвата (виж А. и други, цитирано по-горе, § 139, с допълнителни препратки). За да попадне в обхвата на този член, малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по делото като продължителността на отношението, физическите и психическите последици и в някои случаи пола, възрастта и здравословното състояние на лицето. Въпреки че малтретиране, което постига този минимум, често включва действителна телесна повреда или силно физическо или психическо страдание, дори и при липса на такива, когато отношението унижава или принижява човек, показвайки липса на уважение или води до засягане на неговото човешко достойнство, или предизвиква чувство на страх, страдание или малоценност, което може да разбие моралната и физическата устойчивост на този човек, то също може да попадне в обхвата на забраната на чл. 3. За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: 1. акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от закона; 2. настъпила, в резултат на нарушението имуществена/неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС оборима презумпция и 3. пряка и непосредствена причинна връзка между вредите и нарушението (в този смисъл е Решение № 15247 от 12.11.2019 г. по адм. д. № 813/2019 г., III отд. на ВАС).

За да попадне задържането специално под чл. 3 от Конвенцията, страданието и унижението трябва да надхвърлят неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода. В този случай властите трябва да гарантират, че едно лице е задържано при условия, съвместими с уважението към човешкото достойнство, че начинът и методът на изпълнение на наказанието лишаване от свобода или друг вид мярка за задържане не подлага човека на стрес или трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на задържането, и че предвид практическите изисквания на лишаването от свобода, здравето и благосъстоянието на този човек са гарантирани в достатъчна степен.

При оценка на условията на задържане по чл. 3 от Конвенцията е особено важно да бъде взето предвид кумулативното въздействие на тези условия, както и конкретните твърдения, направени от въпросното лице, и времето, което той или тя е прекарал/а в тези условия. Дори когато всеки отделен аспект от тези условия е в съответствие с националното законодателство, техният кумулативен ефект може да бъде такъв, че да доведе до нечовешко или унижително отношение по смисъла на чл. 3 от Конвенцията.

Липсата на намерение за унижаване или принижаване на задържания чрез поставянето му в лоши условия, въпреки че е фактор, който следва да бъде взет под внимание, не изключва категорично установяване на нарушение на чл. 3 от Конвенцията. Крайната липса на място в затворническа килия има голяма тежест при оценката на това дали условията на задържане са в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. Дори пренаселеността да не е толкова сериозна, че да представлява сама по себе си нарушение на чл. 3 от Конвенцията, според ЕСПЧ, тя все пак може да доведе до нарушение на тази разпоредба, ако се комбинира с други аспекти на условията на задържане –

като например липса на уединение при използване на тоалетната, лоша вентилация, липса на достъп на естествена светлина и свеж въздух, липса на подходящо отопление или липса на основна хигиена – това води до ниво на страдание, което надвишава това, присъщо на задържането. В случая, ищецът няма оплаквания поради пренаселеност или липса на достатъчно площ при изтърпяване на наказанието.

Освен размерът на наличното пространство, други аспекти на физическото състояние на задържане също са от значение за оценката на съответствие с чл. 3 от Конвенцията. Тези елементи включват по-специално достъп до упражнения на открито, естествена светлина или въздух, наличие на вентилация, адекватност на отоплението, възможност за използване на тоалетната в уединение и съответствие с основни санитарни и хигиенни изисквания. По този начин, дори и в случаите на затворнически килии, които осигуряват 3-4 квадратни метра жилищна площ на един лишен от свобода, може да има нарушение на този член, ако факторът на пространството е съчетан с липса на вентилация и осветление.

Съдът в С. приема за много важно да се предостави на затворниците безпрепятствен и достатъчен достъп до естествена светлина и свеж въздух в килиите им. Друг санитарен проблем в поправителните заведения, отбелязан в осъдителните решения на ЕСПЧ срещу България, е наличието на хлебарки, гризачи, бълхи, въшки, дървеници и други вредители. Съдът в С. е отбелязал, че затворническите власти трябва да се справят с този проблем чрез осигуряване на адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите, по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна.

При постановяване на решението си настоящият съдебен състав приема, че следва да съобрази стандартите, заложи в Европейските правила за затворите. Макар да представляват само препоръки на Комитета на министрите към държавите-членки на Съвета на Европа по отношение на минималните стандарти, които следва да се прилагат в затворите, същите са отправна точка за преценката дали е налице нарушение на забраната за жестоко, нечовешко или унижително отношение.

Според т.18.1 от Правилата битовите условия на затворниците, и особено условията за спане, трябва да са съобразени със зачитането на човешкото им достойнство, трябва да осигурява, доколкото е възможно лично пространство, и да отговарят на хигиените и здравословни изисквания, като се обръща необходимото внимание на климатичните условия, в частност площ, кубатура на помещението, осветление, отопление и вентилация.

Във всички помещения, в които лишените от свобода живеят, работят или се събират, прозорците трябва да са достатъчно големи, за да дават възможност на затворниците да четат или работят на естествено осветление при нормални условия и да позволяват влизането на свеж въздух, освен ако няма съответната климатизираща инсталация. Според т. 19 всички помещения на всеки затвор трябва по всяко време да бъдат добре поддържани и чисти. Затворниците трябва да имат безпрепятствен достъп до хигиенни санитарни помещения, съобразени с правото на лично уединение. Трябва да са осигурени необходимите помещения, където всеки затворник да може да се къпе и взема душ при подходящи за климата температури при възможност всеки ден, но не по-малко от два пъти седмично (или по-често, ако е необходимо) с оглед поддържане на обща хигиена. Установено е задължение за затворническите власти да предоставят необходимите за това средства, включително тоалетни принадлежности и обичайни почистващи пособия и материали, респ. задължение за затворниците да поддържат себе си, облеклото си и спалните помещения чисти и подредени.

Съгласно т.102.2 от Европейските правила за затворите лишаването от свобода чрез настаняване в

затвор представлява наказание само по себе си и следователно режимът на осъдените затворници не бива да утежнява страданието, което е резултат от самото пребиваване в затвора.

Съдът намира, че при преценка на кумулативното въздействие на условията на задържане и на изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“, следва да съобрази информацията, съдържаща се в официални документи по смисъла на чл.179, ал.1 от ГПК, а именно свободно достъпни годишни доклади на О. на РБ относно дейността му като национален превантивен механизъм (Н.), вкл. при преценка на достоверността на свидетелските показания.

1. Според Годишен доклад на О. на БР за дейността му като национален превантивен механизъм през 2019 г.:

Арестите на [улица]и [улица]са в структурата на Областна служба „Изпълнение на наказанията“ – [населено място]. Информацията за капацитета на ареста на [улица]е 313 лица, при 4 легла в помещение, но регистърът на ГДИН дава информация за 249 лица при спазване на 4 кв. м. В деня на посещенията през 2019 г. бяха настанени 264 лица, като в края на юни са били 289. При предходни проверки Н. установи пренаселеност в този арест и прогнозира трайна тенденция, която се потвърждава. В ареста на [улица]при капацитет 80 лица бяха настанени 87 лица. Преместването от арест в арест може да стане само с разрешение на прокурор поради обстоятелството, че ареста на [улица]е със статут на специализиран арест. Очевидно преминаването им в структурата на Областната служба „Изпълнение на наказанията“ не дава възможност да реши проблема с пренаселеността. Арестът на [улица], освен пренаселен, е със слаба дневна светлина поради замъглени стъкла. Не е изпълнена предходна препоръка на Н. за откриване на лавка на територията на ареста на [улица], като са възложени несвойствени функции на надзорния състав да закупува и осчетоводява направените покупки и доставки на хранителни продукти, отразено под т. 13 от длъжностната характеристика на „младши инструктор по охраната“.

Заповед № Л-2036 от 28.11.2018 г. на ГДИН, издадена по т. 59 от Заповед № Л 4102/06.10.2016 г. на ГДИН урежда телефонните разговори на задържаните лица. Съобразно тази заповед телефонни разговори се извършват при провеждане на престой на открито. В същото време престоят на открито не е оборудван с телефонни апарати и задържаното лице следва да избира, дали да осъществи такъв престой или да ползва телефон.

За задържаните в арестите на [улица]и [улица]се грижат двама лекари, лекар по дентална медицина и две медицински сестри. Поне веднъж месечно на място идват медицински специалистите: невролог, кардиолог и кожен лекар. За консултации/лечение с други медицински специалисти задържаните се извеждат по назначение на лекарите на ареста и след разрешение на прокуратурата, която не винаги реагира своевременно. Проверката на достъпа до медицинска помощ в арестите показва, че има график за извършване прегледите на задържаните лица. През 2019 г. на Н. не бяха съобщени случаи на затруднение относно достъпа до външни лечебни заведения при консултациите/лечението на задържаните.

Годишният доклад на О. на БР за дейността му като национален превантивен механизъм **през 2020 г.** не съдържа конкретни констатации относно Затвора [населено място].

2. Според Годишен доклад на О. на БР за дейността му като национален превантивен механизъм **през 2021 г.:**

Към Затвора – [населено място] функционира затворническо общежитие от открит тип „К.“, затворническо общежитие от закрит тип „К.“ и Специализирана болница за активно лечение на лишени от свобода. В деня на проверката в корпуса на затвора бяха настанени 520 лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“. Капацитетът на

затвора е за 670 лица. В проверените спални помещения *се спазва изискуемата жилищна площ*, спрямо броя на настанените лица, *но същите не отговарят на изискванията поради наличие на влага и мухъл*. В спалните помещения има изградени самостоятелни санитарни възли. На всеки етаж има изградено помещение с кухненски бокс. Прозорците на затвора са малки, поради което *няма достатъчно дневна светлина* в спалните помещения на целия корпус. Екипът на Н. отново получи множество оплаквания за наличие на *хлебарки*, което обстоятелство беше констатирано и от проверяващия екип.

В деня на проверката в **З. „К.“** има настанени 251 лица, като капацитетът на това затворническо общежитие, по данни на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), е 420 лишени от свобода. В кухнята и столовата се поддържа добра хигиена, има обявени менюта, проверената храна беше в срок на годност. З. „К.“ разполага с два идентични жилищни блока. Във всеки блок има по три етажа, като на етаж са разположени по 18 килии. Във всяко спално помещение са настанени по **две или три лица**. *Спазва се необходимата жилищна площ*. Самите спални помещения са в добро състояние. *На лишените от свобода се предоставят препарати за поддържане на необходимата хигиена*. Всяко спално помещение разполага със самостоятелен санитарен възел, а на всеки етаж има и обща баня. Лишените от свобода имат достъп до постоянно течаща студена вода, а топлата вода се ползва по график, съобразно разпоредбите на закона. На всеки етаж има обособен кухненски блок, където лишените от свобода могат да приготвят своята храна. По данни на лицата храната в кухнята не се приготвя изцяло, което налага след това лишените от свобода да я досготвят. При своя проверка през 2019 г. екипът на Н. е констатирал нарушение на чл.51, т.2 от ППЗИНЗС и е отправил препоръка към началника на затвора за вземане на мерки за стриктното спазване на чл.51 от ППЗИНЗС в З. „К.“. През настоящата проверка Националният превантивен механизъм констатира, че разпоредбата се спазва и се осъществява коридорно заключване през нощта. *Проверяващият екип не получи оплаквания за наличие на хлебарки и дървеници*.

В деня на посещението в **ЗОЗТ „К.“** бяха настанени 279 лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“. По данни на администрацията на общежитието, неговият капацитет е за 364 лица, но обявеният капацитет на интернет страницата на ГДИН е за 403 лишени от свобода. Лишените от свобода са настанени в две жилищни сгради. В отделна сграда се помещава цехът за изработка на хартиени пликове, в която дейност са ангажирани около 30 лица, лишени от свобода. *Те нощуват в този цех, като Н. оценява условията в тази сграда като крайно неблагоприятни*. Във всички проверени спални помещения подовата настилка е от груб бетон. *Във всички спални помещения имаше влага и мухъл, санитарните възли бяха в неприемливо състояние*. Настаняват се между седем и десет лица, лишени от свобода, в едно спално помещение. В някои от проверените помещения имаше течове в санитарните възли. *Екипът на Н. получи множество оплаквания за наличие на хлебарки и дървеници*. Във втората жилищна сграда /бараци/, лишените от свобода лица се отопляват с печки на дърва и въглища, разположени в помещенията. *Стените са опушени, почти сиви. Стените и таваните на баните и тоалетните са покрити с мухъл*. Въздухът в тоалетните е влажен и задушен поради липсата на възможност за проветряване, освен чрез отваряне на вратата към спалното помещение, което от своя страна създава предпоставка за наличие на влага и мухъл там. По данни на лицата през месец март е извършен ремонт

на санитарните възли, като са изградени нови прегради, които обаче към деня на проверката се рушат. *Тези бараки не подлежат на каквато и да е реконструкция, която да може да осигури нормални условия на пребиваване в тях.* След предприетите ремонти в други затворнически общежития, ЗОЗТ „К.“ към настоящия момент е общежитието с най-лоши битови условия в България, без перспектива за подобряване. *В своя доклад от извършена проверка през 2019 г. Националният превантивен механизъм е определил условията в ЗОЗТ „К.“ като нечовешки, противоречащи на всякакви санитарно-хигиенни изисквания. Към днешна дата те остават същите.* Поради лошите хигиенно-битови условия, невъзможността да се осъществява поправително въздействие и съществуващата опасност за увреждане на физическото и психическото здраве на лицата, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“, на основание чл.46 от ЗИНЗС, Н. отправи поредна препоръка към Министерство на правосъдието за закриване на ЗОЗТ „К.“. О. като Национален превантивен механизъм отчита, че закриването на ЗОЗТ „К.“ е невъзможно без построяване на нов затвор.

В Медицинския център /МЦ/ на Затвора – [населено място] работи един лекар, един медицински фелдшер, една медицински сестра. Има една свободна длъжност за лекар и една мед. сестра. Стоматологичният кабинет работи по график. Самостоятелно функционира частна Програма за заместваща терапия за лечение на лица, зависими от опиоидни вещества. В МЦ на затвора идват външни медицински специалисти – психиатър, кардиолог и др. при набиране на определен брой лишени от свобода, нуждаещи се от консултация. Към МЦ има стационар с 3 легла.

В медицинския център на З. „К.“ работи медицински фелдшер на пълен работен ден, а почасово - два дни в седмицата, лекар по дентална медицина. При направените интервюта не постъпват оплаквания от лишените от свобода относно получаваното медицинско обслужване от фелдшера. Медицинското обслужване на лишените от свобода в ЗОЗТ „К.“ се осъществява от лекар на пълен работен ден. Има една свободна бройка за медицинска сестра.

3.Годишен доклад на О. на БР за дейността му като национален превантивен механизъм през 2022 г.:

Продължава да е налице дългогодишният проблем с наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода, като това беше констатирано във всички проверени обекти. О. като национален превантивен механизъм многократно е оценявал същия като грубо нарушение на чл.3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и в тази връзка е отправял множество препоръки, в предходни свои доклади, за справяне с този проблем (стр.132).

Годишният доклад на О. на БР за дейността му като национален превантивен механизъм **през 2023 г.** не съдържа конкретни констатации относно Затвора [населено място].

4. Годишен доклад на О. на БР за дейността му като национален превантивен механизъм през 2024 г.:

Основните проблеми пенитенциарната на система продължават да бъдат актуални и през 2024 година. Особено внимание беше обърнато на проблемите, свързани с неблагоприятните условия на живот в местата за лишаване от свобода и за изпълнение на мярката „задържане под стража“, които създават риск от поставяне на лишените от свобода и задържаните лица в условия на изтезание, лошо, унижително и/или жестоко отнасяне. Сред тях са основно *пренаселеността, недостатъчното и жилищна площ, ограничен и недостатъчен достъп до естествена дневна светлина, наличие на*

вредители (хлеббарки и дървеници) в помещенията за настаняване, лоша и морално остаряла материална база (л.26-27).

След реформата на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) през 2017 г. България отбеляза значителен законодателен напредък в защита на правата на лишените от свобода, най-вече що се отнася до нечовешките и унижителни условия в затворите, като гарантира защита на забраната по чл. 3 от Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ). Макар това да е стъпка в правилната насока, все още има множество нерешени сериозни проблеми:

- Междузатворническо насилие – липса на ефективен контрол и превенция;
- Лоши материално-битови условия в затворите и арестите - недостатъчна площ, нехигиенични условия, наличие на вредители и липса на основни удобства;
- Липса на достатъчно дейности за лишените от свобода - недостатъчно възможности за образование, работа и участие в социални инициативи.

Дейността на омбудсмана, в качеството му на Н. през 2024 г., потвърждава тези констатации, демонстрирайки нуждата от цялостни реформи в наказателната политика и система. Макар да има законодателен напредък, реалното приложение на законодателните норми и подобряването на условията в местата за лишаване от свобода остават предизвикателство (л.117 и сл.).

В законопроекта за изменение на ЗИНЗС, внесен в Народното събрание на 02.12.2024г., са предвидени допълнителни мерки за справяне с популацията от вредители в местата за лишаване от свобода. *О. алармира от години за проблема с наличието на вредители (хлеббарки, дървеници, плъхове) в местата за лишаване от свобода, който продължава да съществува, въпреки усилията за справяне с него.* В отговор на оплакванията от лишени от свобода и задържани лица, омбудсманът отправи препоръки към Министерството на правосъдието (МП) за подобряване на ситуацията, като подчерта, че *наличието на вредители нарушава забраната на чл. 3 от ЕКПЧ и чл. 3 от ЗИНЗС.* От МП посочват, че обработката срещу вредители (ДДД) се извършва от обучени служители на териториалните служби, съгласно изискванията на Наредба № 1/05.01.2018 г. Прекратяването на договора с външна лицензирана фирма за ДДД обработка доведе до смесени резултати – в някои места за лишаване от свобода популацията на вредителите нарасна, докато в други, по-честото третиране от обучен персонал на място ограничи проблема. С предложените изменения и допълнения се предвижда учестване на дезинфекцията, като спалните помещения на лишените от свобода и общите помещения се дезинфекцират и почистват основно на всеки две седмици, а не както е сега - един път месечно. Предвижда се засилен мониторинг и профилактика, като при установяване на вредители, се предприемат незабавно изстребителни мерки. *О. подкрепя така направените предложения за изменение и допълнение, и ще продължава да следи тяхното въвеждане в законодателство и последващото им изпълнение.*

Арестът на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42 се помещава в част от сградата на Националната следствена служба, която не е собственост на Министерството на правосъдието. Обектът е разположен на четири етажа, съответно на трети, четвърти, пети и шести етаж от сградата. Всеки етаж на ареста разполага с по 21 килии с изключение на шести етаж, който разполага с 20 килии, като една от килиите е оборудвана в кабинет за психологическо изследване и в него е обособена библиотека. Над шестия етаж е обособена част от покривното пространство на сградата, което се ползва за карета, на

които се извеждат настанените в ареста лица(л.146 и сл.). Много от арестите за задържане по ЗИНЗС в страната не отговарят на съвременните международни стандарти за настаняване на задържани лица. Същите нямат достъп до естествена светлина, нямат условия за проветряване и охлаждане през топлите месеци в годината и имат голяма популация от вредители като хлебарки и дървеници.

Според представена писмена справка от О. - С. арестът на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42 е с капацитет 249 места за задържани лица, разпределени в 83 килии, съобразно разпоредбите на чл. 43, ал. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС). Жилищната площ на ареста е общо 1209 кв. м, а общата площ е 3331 кв. м.

През 2023 г. в ареста са били настанени общо 1953 задържани лица, а от началото на 2024 г. до момента на извършване на проверката общият брой на задържаните е 947. В деня на извършваната проверка (18.07.2024 г.) в ареста бяха настанени 208 задържани лица, от които едно непълнолетно лице и 37 чужди граждани. Храната за задържаните лица в ареста се доставя три пъти дневно от Затвор - С. и отговаря на разпоредбите на чл. 84, ал. 2, т. 1 от ЗИНЗС, според които трябва да е прясна, достатъчна по химически и калориен състав съгласно таблици, утвърдени от министъра на правосъдието, съгласувано с министъра на здравеопазването и министъра на финансите. Задържаните лица могат, чрез администрацията на ареста, да закупуват за собствена сметка допълнително хранителни продукти и разрешени вещи за лично ползване. От администрацията на О. - С. представиха копия от менютата през последните две седмици за периода от 15.07.2024 г. до 21.07.2024 г. и от 22.07.2024 г. до 28.07.2024 г. Посочената в тях храна в действителност е достатъчна по химически и калориен състав. Спазват се строгите диети за настанените лица, които не следва да консумират определени хранителни продукти поради здравословни или религиозни съображения.

Задържаните граждани се хранят в помещенията, в които са настанени. Приготвената храна от кухнята на Затвор - С. се доставя в обособена стая на приземния етаж, където се разпределя по съответните порции и се качва по горните етажи чрез специален асансьор. Стаята, където се доставя храната за задържаните лица, е оборудвана с хладилници, мивка, котлон и с други кухненски уреди и прибори. Настанените в ареста лица може да си закупуват хранителни продукти, както и други предмети за битови нужди от намиращата се в обекта лавка.

Видно от предоставения ценоразпис, цените в лавката не са сериозно завишени и много от задържаните могат да си ги позволят. Гражданите в ареста могат да получават разрешени хранителни продукти и други необходими за тях предмети, доставяни от техни близки при свиждане. Проверката на проверяващия екип започна от покривното пространство, където има обособени места за каре. Там има няколко стационарни телефона, от които задържаните лица могат да провеждат телефонни разговори с близки и адвокати. Настанените лица в ареста имат право на телефонни разговори за своя сметка във времето от 8:30 ч. до 18:00 ч. чрез горепосочените телефонни апарати, за които О. С. има сключен договор, под охрана и контрол на служител от надзорно-охранителния състав. Телефонните номера, с които лицата могат да провеждат телефонни разговори, се утвърждават от младши инструкторите по охрана и дежурните командири на отделение в ареста, след предварително от тях заявление. На настанените в ареста, за които не остане време да проведат телефонните си разговори по време на престоя на открито, се осигурява възможност за провеждането им чрез

телефонните апарати, монтирани на етажите в ареста във времеви интервал от 8:30 до 18:00 ч. По изключение за задържаните под стража или лишените от свобода лица в ареста, които са по график през последния час на провеждането на престоя на открито или отсъствали от територията на ареста, поради участието си в съдебни заседания или действия по разследването, се осигурява възможност за провеждане на телефонен разговор чрез телефонните апарати, монтирани на етажите в ареста във времеви диапазон от 18:00 до 19:00 ч. след задължително съгласуване с дежурен главен надзирател.

Настанените чужденци се оплакаха от масови ухапвания от дървеници по цялото тяло. Когато показаха нараняванията си, беше видимо, че са минали през медицинския център и им е била оказана медицинска помощ (третиране с крем).

Помещенията за каре са разположени на последния етаж от сградата. Те са заобиколени от четири стени, а прекият им достъп до естествена светлина е осигурен от остъклен таван с матови, поликарбонатни панели. Таваните са изградени с метална платформа и има свободно място между тях и стените, което осигурява проветряне. Всяко едно помещение за каре е под постоянно видеонаблюдение.

Всеки етаж, на който се намират стаите за настаняване на задържани лица, разполага с обща баня, в която задържаните се къпят по график, стая за отдих на служителите от надзорно-охранителния състав, помещения за складиране на вещи и стаи за свиждания. В коридора на всеки етаж, до вратата на всяко помещение за настаняване има хладилник, в който се съхраняват хранителни и лекарствени продукти на задържаните лица, които следва да бъдат държани на ниски температури. Допълнително до стените има окачени или поставени шкафчета, в които се държат лични вещи на настанените граждани като приспособления за бръснене и др.

При проверката в помещенията за настаняване проверяващият екип установи наличието на множество вредители като хлебарки и дървеници. Наличие на хлебарки имаше и в коридорите на етажите, в които са разположени помещенията за настаняване на задържани лица, както и в помещенията за отдих на служители от надзорно-охранителния състав. Поради тези причини институцията на омбудсмана отправя препоръка до министъра на правосъдието да бъдат предприети спешни мерки за преодоляване на сериозния проблем с наличието на хлебарки и дървеници в ареста. Много от задържаните лица имаха ухапвания от дървеници както по крайниците, така и по други части на тялото. В килия № 20 на петия етаж имаше стари дюшеци, които бяха пълни с дървеници. Настанените лица споделиха, че от два дни си чистят помещението, в което са настанени, и очакват да им бъдат донесени нови дюшеци.

Всяка стая за настаняване на задържани лица е оборудвана с по две двуетажни легла, масичка със столчета и оградена с параван тоалетна с мивка. *Пред прозорците има поставени решетки, достъпът до естествена светлина е слаб, а през топлите месеци температурите в килиите са високи и е задушно.* По време на проверката много от настанените лица се бяха съблекли по бельо, за да издържат на горещото време. Стаите за настаняване *нямат* действаща вентилационна система за проветряне. Прозорците в тях могат да се отворят, но това само може да създаде условия за навлизането на допълнително топъл въздух. Проверяващият екип констатира, че в много от местата за настаняване, по первазите откъм прозорците, са оставени много хранителни остатъци (предимно хляб). Това на свой ред привлича хлебарки, поради което се налага редовно почистване на хранителни остатъци. Освен това, екипът на

омбудсмана беше информиран, че има случаи, в които задържани лица не пазят имуществото в спалните помещения и редовно нанасят щети по него. Предвид горното, институцията на омбудсмана отправя препоръка до началника на О. - С. да се следи за стриктното спазване на разпоредбите от чл. 284 от Правилника за прилагането на ЗИНЗС.

Общите бани на етажите, в които се къпят настанените в ареста лица, имат нужда от основен ремонт. В хода на проверката екипът на омбудсмана констатира наличието на влага и мухъл по стените, също така и необходимост от смяна на поставените плочки. Предвид горното, институцията на омбудсмана отправя препоръка до главния директор на ГДИН да бъдат извършени ремонтни дейности в общите бани на обекта.

5. Годишен доклад на О. на БР за дейността му като национален превантивен механизъм през 2025 г.:

През 2025 г. О. на Република България, в качеството си на Национален превантивен механизъм, извърши 29 проверки в общо седем затвора (Б., С., С., П., Л. и Б. дол), десет затворнически общежития (включително две проверки в ЗОЗТ „К.“), две проверки в Специализирана болница за активно лечение на лишени от свобода – СБАЛЛС С., както и седем следствени ареста, включително три проверки в Следствения арест „Г. М. Д.“ по повод различни сигнали. Особено внимание беше обърнато на условията на живот и третирането на задържаните и лишените от свобода лица, доколкото същите създават риск от поставянето им в условия на изтезание, нечовешко или унизително отнасяне по смисъла на чл. 3 от Европейската конвенция за правата на човека. *Основните проблеми на пенитенциарната система остават трайни и системни и през 2025 г. (п.27 и сл.).*

Проверките на Н. отново установиха:

– лоши материално-битови условия в значителна част от местата за лишаване от свобода: морално остарял и силно амортизиран сграден фонд; недостатъчна жилищна площ и случаи на пренаселеност; ограничен достъп до естествена дневна светлина; липса или неефективна вентилация и климатизация през летните месеци; наличие на влага и мухъл в спалните помещения, лошо състояние на общите бани и санитарни възли;

– системен и задълбочаващ се проблем с наличието на хлебарки, дървеници и други вредители, който напълно съвпада с констатациите и препоръките на КПИ от посещението му в България през 2021 г.;

Особено тревожно остава положението в **ЗОЗТ „К.“**, където условията за престой не отговарят на националните и европейските стандарти и създават реален риск за живота и здравето на лишените от свобода. Състоянието на общежитието не позволява ефективно подобрене чрез ремонтни дейности и налага вземането на решение за неговото закриване.

6. Относно престоя на ищеца в ареста на бул. “Д-р Г. М. Д.” № 42:

За периодите от 10.10.2019 г. до 19.05.2020 г. и от 06.02.2025 г. до 01.03.2025 г. ищецът е бил задържан в **ареста на бул. „Г. М. Д.“**, който в Годишния доклад на Н. за 2019 г. е описан като „пренаселен и със слаба дневна светлина поради замъглени стъкла“. В Годишния доклад на Н. за 2024 г. относно този арест е посочено, че пред прозорците има поставени решетки, достъпът до естествена светлина е слаб, а през топлите месеци температурите в килиите са високи и е задушно. Стаите за настаняване *нямат* действаща вентилационна система за проветряне. Прозорците в тях могат да се отварят, но това само може да създаде условия за навлизането на допълнително топъл въздух.

В Становище рег. № ИЗ-11576 от 27.06.2025 г. на началника на О. С., предоставено по реда на чл. 284, ал.3 от ЗИНЗС, ответникът ГДИН поддържа, че при престоя си в ареста ищецът И. И. М. е пребивавал в три арестни помещения /№ 12 и № 18 на етаж № 5 и № 10 на етаж № 4/ **в ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42** при О. - С., където са били настанявани лица съобразно законоустановените изисквания, относими към момента, като не е бил настаняван с **повече от 3 лица**, при което са спазени изискванията за 4 /четири/ кв.м. жилищна площ. Посочено е в становището, че спалните помещения в ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42 са еднотипни като изграждане и оборудване и са с приблизителна площ 16 кв.м., оборудвани с две двойни легла тип „вишка“ за до 4 задържани лица, метална маса и стол, буферна решетка, отделяща прозорците от килията, 8 бр. метални шкафчета за съхранение на хранителни продукти и разрешени вещи от задържаните лица и отоплителен елемент от инсталацията за парно отопление, отделен с метална решетка. Всички изброени предмети в килията били фиксирани неподвижно към пода, а решетките - и към стените и тавана на помещението. След влизане в сила на разпоредбата на чл. 43, ал. 4 от ЗИНЗС, касаеща минималната жилищна площ от минимум 4 кв.м., обнародвана в ДВ, **бр. 13 от 2017 г.**, за всяко задържано лице в ареста не е допускано настаняване на повече от **4 лица** в спално помещение.

Всяко арестно помещение в ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ разполагало със собствен санитарен възел, с непрекъснат достъп до течаща вода, с чешма, мивка и тоалетен блок. За периода на престой на ищеца **от 10.10.2019 г. до 19.05.2024 г.**, санитарният възел е бил отделен от останалата част на килията посредством масивна преградна стена с височина **1,2 м.** Същият съвсем умишлено не закривал целия санитарен възел, а само такава част от него, която едновременно осигурявала необходимото уединение на задържаното под стража лице, като също се е позволявало, при необходимост, да се осъществява контрол от служителите, осъществяващи наблюдение на помещенията, за да реагират адекватно и своевременно при създаване на определена ситуация (при опит за суицидни действия или самоанаряване от страна на задържаните под стража лица), а за периодите му на престои от 13.09.2024 г. до 15.09.2024 г. и от 06.02.2025 г. до 01.03.2025 г. , санитарният възел бил отделен с **PVC преграда**, с което се осигурявала възможност на задържаните под стража лица на уединение по време на използването му. Подът на санитарния възел бил изграден с трайно подово покритие - плочки теракота, а стените били облицовани с фаянсови плочки, което предоставяло възможност хигиената в помещението да се поддържа на необходимото ниво като се употребяват дезинфектанти и хигиенни препарати с по-агресивно действие и по-висока ефикасност, като същевременно се спазват мерките за безопасност при употребата им. На основание чл. 151, ал. 1, т.3 от ЗИНЗС, във вр. чл.240 от ЗИНЗС, се осигурявал достъп на задържаните под стража лица най-малко два пъти седмично за къпане и бръснене в банята на етаж, като всекидневно при желание от тяхна страна им се осигурявал достъп до топла вода за хигиенизиране на помещенията, в които пребивават, личен тоалет и пране на дрехи и бельо, както и други нужди по тяхно искане.

На основание чл. 284, ал. 4 от ППЗИНЗС, задържаните лица имали задължение за поддържане на хигиена в килиите, за което им се предоставяли необходимите препарати от бюджета на ГДИН и средства за поддържане - кофи, метли, парцали и др. На задържаните лица била предоставена възможност по свое желание, със собствени средства да закупват допълнително санитарно - хигиенни препарати, които се

съхраняват на определени за целта места, които им се предоставяли за ползване под контрол и наблюдение от страна на служителите от НОС. На задържаните лица, от служители на ареста, се предоставяли ежедневно при поискване от тяхна страна необходимите им препарати и пособия за хигиенизиране на помещенията, в които са настанени, осигурени от бюджета на ГДИН. За арестната администрация липсвало задължение да води регистър, в който да протоколира персонално предоставените препарати, поради обстоятелството, че лицата са с мярка за неотклонение „задържане под стража“, която може да бъде изменена във всеки един момент. Санитарно-хигиенните препарати и материали се поръчвали от служители на ареста по утвърден лимит съгласно договорни отношения и се предоставяли за ползване на задържаните лица безплатно. Към становището са приложени копия от разписки /искания/, обхващащи исковия период за отпускане на материални ценности, изисквани от служителите и предоставяни за нуждите на задържаните под стража лица от бюджета на ГДИН (л.16-65).

Установява се от Становище рег. № ИЗ-11576 от 27.06.2025 г. на началника на О. С., че във всяко помещение за настаняване на задържани лица в ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42, над всеки санитарен възел има изградена вентилационна система за циркулация на свеж въздух по естествен път. Спалните помещения са оборудвани с два броя открити прозорци, които са част от PVC - дограма, като от северната страна има възможност за отварянето на единия прозорец, а от южната страна на ареста се отварят и двата прозореца. Елементите от конструкцията на дограмата и материалите, от които е изграден стъклопакетът на прозорците, позволявал достъп на достатъчна естествена светлина и пресен въздух. В помещенията имало изградена система за захранване с 12V прав ток и система за ефирна цифрова телевизия. Изкуственото осветление на килиите е изпълнено с 2 бр. крушки с LED - светлина по 15 W (съответстваща на 85 W светлината от крушка с нажежаема жичка), максимално близка като характеристики до естествената дневна светлина, спомагаща за достатъчната осветеност на помещението. Предвид изложеното, ответникът ГДИН счита, че са спазени условията на чл. 20, ал. 2 от ППЗИНЗС - в спалните помещения да се осигурява пряк достъп на дневна светлина и възможност за естествено проветряване.

Отоплението в килиите на ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42 се осигурявало от радиатори, които се захранвали централно от ТЕЦ. В ареста била изградена аспирационна система, която осигурявала непрекъсната принудителна циркулация на въздуха в килиите и общите помещения, съобразени с чл. 20, ал. 2 от ППЗИНЗС. В арестантските досиета на ищеца нямало нито една молба с желание да бъде преместен в килия за непушачи, поради което ответникът ГДИН счита, че няма как арестната администрация да носи отговорност за нещо, за което не е узнала своевременно, тъй като при проявена от ищеца претенция, надзорно-охранителният състав е щял да предприеме мерки за неговото преместване в друга килия при непушачи. Още повече, че от наличните разписки за приети и предадени храни, вещи и предмети на задържаното лице И. М. и подаваните от него заявки за закупуване на допълнителни продукти за негова сметка на лавка, се установява, че същият регулярно е получавал и закупувал тютюневи изделия.

Според Становище рег. № ИЗ-11576 от 27.06.2025 г. на началника на О. С. на покрива на сградата били изградени седем броя помещения, обособени като места за провеждане на престой на открито. Над помещенията били поставени поликарбонатни

плоскости с дъговидна форма, които не възпрепятствали проникването на чист въздух и естествена светлина. Същите били монтирани с охранителна цел, поради констатирани многобройни случаи на опити за внасяне на неразрешени вещи с помощта на техническо средство тип „дрон“.

Ответникът ГДИН се позовава на чл. 86, ал. 1, т.1 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 240 от ЗИНЗС, според които престой на открито за лицата се осъществява ежедневно не по малко от един астрономически час през светлата част на денонощието. Престоят на открито в ареста се осъществявал съобразно ежемесечни графици, в които се разпределял часовия диапазон за провеждане на мероприятията на всеки етаж. Задържаните лица се разпределяли пропорционално в обособените места, като на едно помещение се извеждали до 3 килии. Престоят на открито не бил със задължителен характер, но ежедневно се осигурявало право на разходка на настанените в ареста на бул. „д-р Г. М. Д.“ № 42 лица. Видно от арестантското досие на ищеца, същият ежедневно се е възползвал от предоставеното му право от престой на открито. Твърди се в становището, че по време на пребиваването си в ареста И. И. М. при желание е ползвал ежедневно правото си на престой на открито, като е провеждал и телефонни разговори от монтираните там за целта телефонни апарати, доколкото на мястото за престой на открито в ареста имало монтирани 5 /пет/ броя телефонни апарата. В допълнение, на всеки арестантски етаж бил поставен телефонен апарат, който при нужда можел да се ползва от задържаните лица извън времето им за престой на открито.

Ответникът се позовава на чл. 256, ал. 1, т. 2 от ЗИНЗС, според който телефонни разговори се провеждат по установен ред - за времето от 08:30 до 12:00 часа и от 13:00 до 17:00 часа чрез телефонни апарати, като по изключение било възможно да се провеждат разговори чрез телефонни апарати, монтирани на арестните етажи за времето от 17:00 ч. до 17:45 ч. Видно от арестантското досие на ищеца, не са постъпвали молби или жалби, свързани с ограничен достъп до телефон или с ограничаване на времетраенето на разговори. От приложените към досието му заявки за лавка се установявало, че ежеседмично е закупувал фонокарти за провеждане на телефонни разговори, с което ответникът намира за опровергани твърденията на ищеца за органичаване на правата му.

Ответникът ГДИН поддържа, че в арестите на О. - С., извършването на дезинфекционни, дезинсекционни и дератизационни (ДДД) мероприятия е регулярно, а при необходимост и незабавно, за което се издавали необходимите протоколи (приложени към становището). Относно претенциите за качеството на храната се посочва, че храната за задържаните лица в ареста се доставя два пъти дневно от Затвора - [населено място] и същата отговаря на разпоредбите на чл. 84, ал. 2, т. 1 от ЗИНЗС, а именно да е прясна, достатъчна по химически и калориен състав, съгласно таблици, утвърдени от министъра на правосъдието, съгласувано с министъра на здравеопазването и министъра на финансите. Задържаните лица можели, чрез администрацията на ареста, да закупуват за собствена сметка допълнително хранителни продукти и разрешени вещи за лично ползване, с което обстоятелство ищецът бил запознат.

В допълнение, на основание чл. 279, ал. 3 от ППЗИНЗС задържаните под стража лица имали право да получават хранителни пратки по време на свиждане, които можело да съдържат до 5 кг хранителни продукти и до 5 кг сурови плодове и зеленчуци, като при празнични дни (новогодишни, коледни и великденски) им се полагали такива пратки

извънредно.

Относно медицинско обслужване е посочено в Становище рег. № ИЗ-11576 от 27.06.2025 г. на началника на О. С., че в сектор „Арести“ при О. - С. имало обособен Медицински център със следните длъжности - Директор на медицински център - лекар ординатор, обслужващ ареста на ул. „М-р Г. В.“ № 2, лекар ординатор, обслужващ ареста на бул. „Д-р Г. М. Д.“ № 42, фелдшер, медицинска сестра, лекар по дентална медицина. Организацията на работа на МЦ била изцяло съобразена с нормативните документи, касаещи и регламентиращи медицинската дейността в ареста, включително Правилник за организацията на дейността и вътрешния ред в медицинския център при О. - С., утвърден от главния директор на ГДИН. В изпълнение на чл.255 от ЗИНЗС обвиняемите и подсъдимите били посещавани от медицинско лице веднъж седмично, а в спешни случаи незабавно. Съгласно т.8.7 от Заповед № Л- 1320 от 10.03.2020 г. за вътрешния ред в арестите на Главния директор на ГДИН задържаните лица, които желаели да посетят медицински специалист, се записвали в специален дневник от дежурния по арест, а прегледът се осъществявал в срок до 24 часа от записването. По силата на чл. 149, ал.3 от ЗИНЗС задържаните лица можело да се получават лекарства отвън само със знанието на лекаря на съответното лечебно заведение и под негов контрол. В становището изрично е отбелязано, че по време на трите престоя на ищеца в ареста, същият не е подавал жалби и оплаквания по отношение на предоставените битови условия, още повече, че според попълнени собственоръчно от И. И. М. декларации при напускането на ареста, същият няма претенции по отношение на медицинското обслужване и надзорно-охранителния състав.

Относно условията на задържане в следствения арест относими са показанията на свидетеля Д. А. С., който познава ищеца И. М. от следствения **арест на [улица]**, от постъпването му там в началото на **2020 г.**, за около 7-8 месеца, през които били заедно в една килия. Относно големината на помещението свидетелят сравнява килията с 1/4 от съдебната зала. Там били настанени четири човека, които трудно се разминавали вътре - между две двойни вишки. До главите им имало клекало, което миришело ужасно. Тоалетната не била оградена със стена до горе, а отделена около половин метър. В ареста имало дървеници и хлебарки. Всички пушели цигари, И. също пушел. Нямало чист въздух, нямало прозорци, а само капандури. В ареста се къпели един път в седмица при ужасни условия. Когато са посещавали банята веднъж в седмицата имало постоянно топла вода. Имало вода за пиене. Свидетелят лично е виждал цялата ръка на И. на петна от ухапване от дървеници. М. искал противоалергични лекарства, но те нямали ефект. Лекарят давал нещо за сърбеж, но без ефект. В ареста се хранели в спалното помещение. Храната се съхранявала „при дървениците и хлебарките, по ъгълчетата“. Сутрин вътре гъмжало от буболечки. Количеството и качеството на храната в арестите било ужасно. Само по един или два часа през нощта пускали парното, така че, се будели или от студ, или от сърбежи. Условията били такива, че „колкото и да се обличаш, все ти е студено“. В ареста били по един час на каре, сутрин в най-студените часове, за час, час и 15 минути. Карето било на покрива, но там били с още 4, 5 килии и не можело да се разминават. Общо около 17 - 18 човека /свидетелят посочва половината от съдебната зала/, където „не можело да се разминат, не можело да се разходят“. *Нямало уреди за двигателна активност.* Не им раздавали препарати и уреди за почистване в ареста. Когато питали за нещо за почистване на килията, все им казвали „друг път, сега няма“. В ареста достъп до телефон имало само на карето. Клекалото се намирало на 1,20 см.,

1,30 см. от вишката и на по-малко от 1,50 см от масата. Масата била заварена за пода, желязо, старо, ръждясало. Вътре се бутали. При всяко ходене до тоалетна се връзвали чаршафи, за да може „да се изходиш нормално и да не те гледат съкилийниците“, но чаршафите не осигурявали достатъчен комфорт, миришело лошо. Настанените лица нямали свободен достъп до капандурите, които били отворени на 2 пръста. Те били заварени, не можело да ги отвориш или бутнеш, не влизали нито въздух, нито светлина. Капандурата била от дебел метал, над нея имало мрежа на дупки, а между мрежата и капандурата имало мръсотия, прах, влага и хлебарки, както и мъртви животинки. Осветлението било ужасно, над спалното помещение имало малко квадратче с лека светлина, но тя не светела, а само дразнела и разваляла очите. Не можели свободно да четат.

След около 7 месеца в ареста, св. С. бил преместен в **Затвора С.**, където отново бил настанен с М., за около месец и половина - два, в килия с 13 човека. Тази килия също била много малка - две вишки, а дървениците не спирали да ги ядат. Килията била за 5, 6 човека, но там били настанени по 12 или 13 човека на двойни и тройни вишки, без плочки, с някаква неопределена мазилка, която не можело да се изчисти. Стените били ужасно влажни. Тоалетната, банята, душът – били „страшни, не можело да се изкъпят“. Тоалетната била на клекало и от нея излизали хлебарки. След два месеца в Затвора С., свидетелят С. бил изпратен в К., където не е пребивавал заедно с М.. В Затвора С. били заедно в 13-та група. Там по цял ден били заключени, излизало се само веднъж за по 40 мин. Нямали телефон в самата килия, а на целия етаж на 13-та група, телефон имало на края на коридора, който се използвал само от чужденците. Така достъпът до телефона бил много труден. Нямамо стъкла, въздухът в килията бил за 5 или за 6 човека, докато там били настанени 12 или 13 човека. И. пиел лекарства, за да може да спи. Студена вода имало постоянно, но топла не. В СЦЗ И. пушел цигари. Там се хранели в килията на ръждясала маса, по 12 - 13 човека. Храната била ужасна, не ставала за ядене, все едно била за „обречени хора“. Според свидетеля, не им раздавали препарати за лична хигиена и за почистване на помещенията. Отоплението през зимата било за час и половина, два, пускали го преди 12:00 часа през нощта. Ако близките не ти донесат облекло, нямало кой да ти даде. В СЦЗ преградата на тоалетната била почти до тавана, без да достига до него, така, че при използване имало миризми. Според св. С. само веднъж са пръскали срещу вредители, но това само ги раздразнило, нямало нито една умряла хлебарка след това. И. многократно се е оплаквал от условията, в които са пребивавали в СЦЗ. Спомня си за случай, при който ищецът му показал едно петно от ухапване от буболечка, затова „И. спял с чували, за да не го ядат насекомите“.

При преценката дали е допуснато нарушение на чл.3 ЕКПЧ следва да се вземат предвид изведените по приложението на разпоредбата правни положения по делото „*М. против Х.*“, *Решение от 20 октомври 2016г. на Голямата камара на Съда по правата на човека, Appl. №7334/13, 2016, което решение е постановено след пилотното за България решение по делото „Н. и други срещу България“.* В цитираното решение на ЕСПЧ по делото „*М. против Х.*“ е прието, че съгласно член 3 от ЕКПЧ, съдът не може да определи веднъж завинаги определен брой квадратни метри, които трябва да бъдат осигурени на един лишен от свобода, с цел съобразяване с Конвенцията, тъй като редица други важни фактори, като: продължителността на задържането, възможностите за упражнения на открито; физическото и психическо състояние на задържаня, играят важна роля при преценката на това дали условията на задържане отговарят на

гаранциите по член 3 (М., § 10). Също така се посочва, че *крайната липса на пространство* в затворническите килии натежава изключително като аспект, който трябва да бъде взет предвид, за да се установи дали оспорените условия на задържане са „унизителни“ по смисъла на член 3 от Конвенцията. Прието е, че когато личното пространство на задържания падне **под 3 кв. м.** площ в килии с *няколко* настанени в затворите, се счита за толкова сериозно, че възниква презумпцията за нарушение на член 3 от Конвенцията. В същия смисъл е и §§123 и 232 от решението по делото „Н. и други срещу България“, според които ако затворниците имат на разположение по-малко от три квадратни метра жилищна площ, пренаселеността трябва да се счита за толкова тежка, че да доведе сама по себе си, независимо от други фактори, до нарушение на чл. 3 от Конвенцията. В тежест на ответника е да обори тази презумпция, като докаже, че има фактори, които са в състояние да компенсират адекватно ограниченото разпределение на личното пространство (М., §§ 136-141). Според решението на ЕСПЧ по делото „М.“ презумпция за нарушаване на чл.3 от Конвенцията възниква и когато килията е с площ в диапазона **от 3 до 4 кв.м.** лично пространство на затворник, като факторът площ остава важен в преценката на Съда за адекватността на условията на задържане, *но при условие* че факторът площ е *съчетан с други аспекти на неподходящи материални условия на задържане*. В решението по делото М., §§ 127-128 съдът изяснява методологията за оценка на условията за задържане, съгласно която при изчисляване на минималното лично пространство, отредено на задържан в помещения за няколко души *вътрешният* санитарен възел **не трябва** да се брои в общата площ на килията. От друга страна обаче ЕСПЧ отчита, че в наличната площ в килията **се включва** и пространството заето от мебели. Ето защо, предвид §114 от решението по делото М. важното при тази оценка е дали *задържаните са имали възможност да се движат нормално в килията*. ЕСПЧ в решението отчита и факта на обективните трудности, които изпитват жалбоподателите при събирането на доказателства, за да обосноват твърденията си за условията на задържане. В същото време това *не ги освобождава от задължението да предоставят на съда подробна и непротиворечива информация за условията, от които се оплакват*.

ЕСПЧ извежда критерии при оценката на това дали е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията по отношение на липсата на лично пространство, а именно: (а) всяко задържано лице трябва да има индивидуално място за спане; (б) всяко задържано лице трябва да има най-малко три квадратни метра жилищна площ; и (в) размерът на килията трябва да дава възможност на задържаните лица *да се движат свободно между мебелите*. Липсата на някои от тези елементи сама по себе си поражда сериозно предположение, че условията на задържане са в нарушение на този член (виж А. и други, цитирано по-горе, § 148).

Съдът в С. приема за много важно да се предостави на затворниците безпрепятствен и достатъчен достъп до естествена светлина и свеж въздух в килиите им. При липса на индикации за пренаселеност или неправилно функциониране на системата за вентилация и изкуственото осветление, негативният ефект на щорите не достига сам по себе си прага на тежест, изискван по този член (виж А. и други, цитирано по-горе, § 154, с допълнителни препратки). Друг санитарен проблем в поправителните заведения, отбелязан в осъдителните решения на ЕСПЧ срещу България, е наличието на хлебарки, гризачи, бълхи, въшки, дървеници и други вредители. Съдът в С. е отбелязъл, че затворническите власти трябва да се справят с този проблем чрез осигуряване на

адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите, по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна.

Във връзка с оплакването за пренаселеност/недостатъчна жилищна площ съдът съобразява, че този арест е описан в Годишния доклад на Н. за 2019 г. като „пренаселен и със слаба дневна светлина поради замъглени стъкла“. В Годишния доклад на Н. за 2024 г. относно този арест е посочено, че пред прозорците има поставени решетки, достъпът до естествена светлина е слаб, а през топлите месеци температурите в килиите са високи и е задушно, стаите за настаняване *нямат* действаща вентилационна система за проветряне, прозорците в тях могат да се отворят, но това само може да създаде условия за навлизането на допълнително топъл въздух.

Като съответни на данните в официалните документи на Н. следва да се кредитират показанията на св. С., според които в помещенията били настанени по четири човека, които трудно се разминавали вътре - между две двойни вишки, всички пушели цигари, нямало чист въздух, нямало прозорци, а само капандури.

Съдът не дава вяра на предоставената от ответника по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС информация, че в помещенията са били настанени по трима души. От една страна не са посочени имена на лицата, с които е бил настанен ищецът, поради което така предоставените данни са непроверими. От друга страна, ответникът не е конкретизирал в кои периоди с колко на брой лица е бил настанен ищецът предвид продължителния му период на пребиваване в ареста, който предполага динамика в броя на настанените лица

На следващо място, в становището по реда на чл. 284, ал.3 от ЗИНЗС се съдържат данни единствено за квадратурата на помещението, но не и за квадратурата на тоалетното помещение, която според цитираната практика на ЕСПЧ следва да се изключи от общата разполагаема площ.

В заключение, данните за пренаселеност, освен посочени в доклада на Н. за 2019 г., се потвърждават от показанията на св. С., който установява, че задържаните лица трудно се разминавали вътре в помещението – обстоятелство, което следва да бъде съобразено според цитираното дело М..

Към доказаната пренаселеност в ареста на бул. „Д-р Г.М. Д.“, [населено място], следва да се добавят липсата на чист въздух (потвърдена както от свидетеля, така и в двата доклада на Н. за 2019 г. и 2024 г.) и липсата на добро осветление (по идентични съображения).

В допълнение към визираните неблагоприятни условия за изтърпяване на мярката „задържане под стража“ следва да се съобрази, че в периода 2019 г. - 2020 г. тоалетното помещение не е осигурявало възможност за усамотяване, доколкото е било отделено с преграда от 1.2 метра. Независимо от неговото обяснение в становището на началника на О. С. за необходимост от превенция срещу наранявания или самонаранявания, този начин на организация на санитарното помещение е отречен от всички европейски стандарти и в съдебната практика на ЕСПЧ.

Относно оплакванията за липса на възможност за нормална и пълноценна двигателна активност съдът съобразява препоръките в т.27 от Европейските правила за затворите, според които на всеки затворник следва да бъде предоставена възможност за *упражнения* на чист въздух, най-малко един час на ден, ако атмосферните условия позволяват, като администрацията на затвора трябва да улеснява тези дейности, като

предлага подходящи *съоръжения и екипировка*.

Ответникът ГДИН от своя страна се позовава на разпоредбата на чл.86, ал.1, т.1 от ЗИНЗС, според която лишените от свобода имат право на престой на открито не по-малко от един час на ден, като поддържа, че такъв е предоставен на ищица. Същевременно, по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС не са предоставени данни относно размерите на местата за престой на открито, нито за наличието на уреди, които предоставят възможност за упражнения на открито, което следва да се съобрази по реда на чл.284, ал.3, изр. посл. от ЗИНЗС. Свидетелят С. установява, че карето било пренаселено и нямало уреди за физическа активност. При тези данни по делото съдът приема за доказани твърденията на ищеца, че в ареста на бул. „Д-р Г.М. Д.“ не му е осигурен реален достъп до престой с *възможност за упражнения на открито* по смисъла на т.27 от Европейските правила за затворите. Като се съобрази фактът, че при наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“ свободното придвижване на лицата обективно е ограничено, съдът намира, че този аспект от условията на изтърпяване на мярката е от съществено значение, както се посочва в практиката на ЕСПЧ и Европейските правила за затворите, които акцентират не само до достъп до открито, но специално на възможностите за *упражнения* на открито. В случая, достъпът до естествена светлина и въздух в процесното помещение на открито не е достатъчен да компенсира ограничаването на свободата на придвижване на задържаните лица, след като същото е било пренаселено и не предоставя възможност за реална физическа активност – за упражнения на открито. По изложените съображения, този аспект от условията на изтърпяване на мярката следва да бъде съобразен при определяне на размера на обезщетението за неимуществени вреди от кумулативното въздействие на условията, при които ищецът е изтърпял мярката за неотклонение.

От изключително значение при определяне на кумулативното въздействие на тези условия е категорично установеното по делото наличие на вредители в арестните помещения (хлебарки и особено дървеници). Във всички цитирани доклади на Н. този проблем, освен като системен, е определен и като грубо нарушение на чл.3 от ЕКПЧ (стр.132 от Годишния доклад за 2022 г.).

По свободно достъпна в Интернет информация, напр. в сайт <https://newfresh.org>: Скривалищата на дървениците за снасяне на яйца следва да са топли и в близост до човека. Именно за това в домовете те най-често избират: леглата – матраците; детските кошари; диваните, фотьойлите и мебелите за спане и почивка; всякакви цепнатини и пукнатини; и т.н. Д. нямат предпочитание между безупречно чисто пространство или замърсена среда. Щом имат достъп до хранителен ресурс, те могат да живеят навсякъде, затова твърдения, че се привличат от мръсотия и неразтребени неща са просто безпочвени. В тази връзка, безпорядъкът улеснява тези насекоми да се крият и спомага за размножаването им. Идеалната среда за тяхното размножаване и оцеляване е топла и дава достъп до хранене с кръв. Най-често превземат спалните в домовете ни, а устойчивостта им ги прави наистина трудни за прогонване. Натрапниците трябва да получават хранене с кръв от топлокръвни гостоприемници – обикновено хора – за да оцелеят и ще се крият близо до своите източници, докато са готови да се нахранят.

Общодостъпната информация придава достоверност на свидетелските показания за наличие на проблем с дървеници и хлебарки, който се потвърждава от периодичните проверки на О. като Н.. Както се посочи, наличието им не е свързано с липсата на хигиена, а самите вредители са силно устойчиви до степен да затруднят борбата с тях.

Въз основа на свидетелските показания и докладите на Н. съдът приема за доказано наличието на вредители във всички териториални поделения на ГДИН, в които ищецът е бил настанен за исковите периоди. Всички свидетели на ищеца безпротиворечиво установяват наличие на следи от ухапвания по него. Този извод не се оборва от предоставените от ответника доказателства за периодична дезинфекция в пенитенциарните заведения, доколкото както писмените, така и устни източници на информация, са единни, че тези мерки не са ефективни. С изложеното не са изпълнени препоръките в т.21 от Европейските правила за затворите, според които всеки затворник трябва да разполага с отделно легло и *подходящо спално бельо*, което трябва да бъде поддържано в добро състояние и сменяно достатъчно често, за да се гарантира неговата чистота. Съдът приема, че тези изисквания касаят не само постелъчното бельо, но безспорно и матраците/дюшеците като част от условията за междудневна почивка. Съдът приема, че за исковите периоди към кумулативното въздействие на условията за изтърпяване на мярката „задържане под стража“ и на наказанието „лишаване от свобода“ следва да се добави коментираният проблем с вредители – дървеници и хлебарки, присъствието на които безспорно силно влошава качеството на живот в ареста.

В заключение, въз основа на съвкупната преценка на всички събрани по делото доказателства съдът установява следните посочени по-горе неблагоприятни условия за изтърпяване на мярката „задържане под стража“ в ареста на бул. „Д-р Г.М. Д.“: пренаселеност; липса на достъп до чист въздух, липсата на естествено осветление; в периода 2019 г. - 2020 г. тоалетното помещение не е осигурявало възможност за усамотяване, тъй като е било отделено от спалното помещение с преграда от 1.20 м; липса на възможност за двигателна активност и наличие на хлебарки и дървеници, като ухапванията на последните влошавали съня и качеството на живот на ищеца. Както предвид презумпцията по чл.284, ал.5 ЗИНЗС, така и съобразно свидетелските показания на св. С., според които ищецът се е оплаквал от условията, в които бил настанен, съдът приема за доказано наличието на претърпени неимуществени вреди в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с условията на изтърпяване на мярката. Кумулативното въздействие на описаните условия достига изискуемия праг на суровост по смисъла на чл.3, ал.2 ЗИНЗС, вр. чл.3 от ЕКПЧ и надхвърля неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самата мярка на процесуална принуда.

Съдът намира за недоказани следните твърдения в исковата молба за неблагоприятни условия:

В доказателствата по делото липсват данни, че помещенията в ареста на бул. „Д-р Г.М. Д.“, [населено място], са били влажни, поради което тези твърдения в исковата молба са недоказани.

Относно оплакванията, че в килиите нямало постоянно топла вода, съдът съобразява, че съгласно чл.43, ал.5 от ЗИНЗС количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване, достъпът до санитарни възли и *течаща вода*, както и минимумът обзавеждане на спалните помещения се определят с правилника за прилагане на закона. По силата на чл.20, ал.3 от ППЗИНЗС на лишените от свобода се осигурява постоянен достъп до санитарен възел и *течаща вода*. В заведенията от закрит тип и арестите в затворите ползването на санитарен възел и течаща вода се осъществява в спалните помещения. Националната правна уредба е в съответствие в препоръките, дадени в Европейските правила за затворите. В т.19.4 от същите е

предвидено, че трябва да са осигурени необходимите помещения, където всеки затворник да *може да се къпе* и взема душ при подходящи за климата температури при възможност всеки ден, но не по-малко от *два пъти* седмично (или по-често, ако е необходимо) с оглед поддържане на обща хигиена. Според т.19.5 от Правилата затворниците са длъжни да поддържат себе си, облеклото си и спалните помещения чисти и подредени. Нормата на т.19.6 предвижда, че затворническите власти следва да им предоставят необходимите за това средства, включително тоалетни принадлежности и обичайни почистващи пособия и материали. Съгласно т.21 всеки затворник трябва да разполага с отделно легло и *подходящо спално бельо*, което трябва да бъде поддържано в добро състояние и сменяно достатъчно често, за да се гарантира неговата чистота, а според т. 22.5 от Правилата - лишението от свобода трябва винаги да разполагат с *чиста питейна вода*.

Видно е, че националната правна уредба съдържа императивно задължение за достъп до течаща вода, без уточнение дали същата е топла и студена. Европейските правила за затворите съдържат препоръка единствено за достъп до течаща питейна вода и възможност за къпане, не по-малко от *два пъти* седмично (или по-често, ако е необходимо) с оглед поддържане на обща хигиена. Въз основа на изложеното съдът приема, че липсва поддържаното от ищеца изискване за осигуряване на постоянен достъп до течаща *топла* вода. Не са наведени твърдения за липса на чиста питейна вода в ареста. Относно предоставената възможност за къпане съдът приема, че в тази им част показанията на св. С. остават изолирани от останалия доказателствен материал по делото, който не съдържа данни за „предоставен достъп до баня веднъж седмично и при ужасни условия“. Твърденията в исковата молба за неблагоприятни условия поради непредоставяне на достъп до течаща *топла вода* в спалното помещение и липса на възможност за къпане са недоказани и няма да бъдат съобразени при определяне на размер на обезщетение.

Оборени от приложенияте към Становище рег. № ИЗ-11576 от 27.06.2025 г. на началника на О. С. копия от разписки /искания/, за отпускане на материални ценности, предоставяни за нуждите на задържаните под стража лица от бюджета на ГДИН (л.16-65) са твърденията в исковата молба и показанията на св. С., че не са им били подsigурени условия за поддържане на лична хигиена, препарати за почистване, дезинфекция и ефективно хигиенизиране на килиите, поради което и този аспект на условията няма да бъде съобразен при определяне на размера на обезщетение.

Съдът приема, че е спазена разпоредбата на чл.151 от ЗИНЗС, според която на лишението от свобода се осигуряват условия за:

1. поддържане на косата и бръснене;
2. хигиена на ръцете и краката;
3. къпане - по възможност всеки ден, но най-малко два пъти седмично; след всяко ползване на баня помещението се почиства и дезинфекцира;
4. задължителна смяна на личното и постелъчното бельо най-малко веднъж седмично.

По силата на чл.21, ал.2 от ППЗИНЗС лишението от свобода са длъжни да спазват реда и хигиената в спалните помещения. За затворническите власти е установено *задължение да предоставят необходимите за това средства*, включително тоалетни принадлежности и обичайни почистващи пособия и материали, респ. задължение за затворниците да поддържат себе си, облеклото си и спалните помещения чисти и подредени. В тази връзка, ответникът е представил писмени доказателства за

предоставени на задържаните лица перилни и миещи препарати.

Съвкупната преценка на събраните по делото доказателства навежда съда на категоричен и несъмнен извод, че в случая арестната администрация е спазила задължението си да предостави на задържаните лица средства, необходими за поддържане на лична хигиена и на хигиена на спалните помещения, чрез които самите задължени по чл.21, ал.2 от ППЗИНЗС лица да изпълнят задължението си по спазване на реда и хигиената в помещенията. Въз основа на изложеното съдът приема, че **не е налице** нарушение на чл.3 от ЗИНЗС във връзка с оплакването за липса на достъп до баня, както и за липса на условия за поддържане на лична хигиена.

Неподкрепени с показанията на св. С. са твърденията в исковата молба, че на ищеца не е осигурена възможност за постоянен телефонен контакт с адвокат съгласно чл. 76, ал. 2, изр. 2, предп. 2 от ЗИНЗС, доколкото свидетелят не установява подобни обстоятелства. В тази връзка съдът кредитира информацията, предоставена по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС, според която, на мястото за престой на открито в ареста имало монтирани 5 /пет/ броя телефонни апарата, като на всеки арестантски етаж бил поставен телефонен апарат, който при нужда можел да се ползва от задържаните лица извън времето им за престой на открито. В допълнение, от приложените към досието на ищеца заявки за лавка се установявало, че ежеседмично е закупувал фонокарти за провеждане на телефонни разговори. Последното обстоятелство е указание, че достъпът на ищеца до телефонни обаждания не е бил ограничен, а напротив – осъществяван е регулярно.

Относно твърденията за затруднен достъп до медицинско обслужване съдът съобразява на първо място, че липсата на конкретика в исковата молба относно конкретен здравословен проблем, състояние или случай, при които на ищеца не е осигурена адекватна медицинска помощ, е указание за липса на нарушение. На следващо място, тези твърдения не се подкрепят от доказателствата по делото – както устни, така и писмени.

Като изолирани, твърде общи и силно субективни съдът не кредитира в тази им част показанията на св. С., че „количеството и качеството на храната в арестите било ужасно“. Независимо, че касае друг период количеството и качеството на предоставяната в ареста в [населено място], бул. „Д-р Г.М. Д.“ храна са определени като съответни на нормите в доклад на Н. за 2024 г. При кредитиране на предоставените по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС данни от ответника относно начина на предоставяне на храна съдът приема тези оплаквания за недоказани, поради което същите няма да бъдат съобразени при определяне на размер на обезщетение.

По идентични съображения съдът намира за недоказани и оплакванията на ищеца, че не му е предоставено облекло, както и, че в дните с ниски температури в помещението е липсвало нормално отопление. Съответни на разпоредбата на чл.84, ал.2, т.3 от ЗИНЗС са показанията на св. Х. С. Б. – на длъжност ИСДВР в Затвора – [населено място], че по молба на задържаното лице същото може да получи безплатно облекло. В допълнение и съгласно чл.256, ал.1, т.3 от ЗИНЗС няма пречка задържаното лица да ползва лично облекло и обувки. В тази връзка, показанията на св. С. остават изолирани от останалия доказателствен материал по делото.

Съгласно чл.52 от ЗЗД съдът определя размера на обезщетение по справедливост. Съобразно задължителните указания, дадени в т.ІІ от ППВС № 4/1968 г. понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства,

които трябва да се имат предвид от съда при определяне размера на обезщетението. Справедливият размер на обезвредата следва да почива на обективни критерии и да бъде адекватен от претърпените вреди. Обезщетението трябва е съразмерно с вредите и да отговаря, както на конкретните данни по делото, така и на обществените представи за справедливост. В съдебното производство по присъждане на обезщетение посочените неимуществени вреди следва да намерят материален израз, който законът в нормата на чл.52 ЗЗД определя „по справедливост“, макар неимуществените вреди да нямат стойностно изражение и да не подлежат на аритметично изчисляване.

При определяне размера на обезщетението съдът намира, че следва да се съобрази с анализа на новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за ЛС, според които обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на 4 евро на ден или на 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане. Едновременно с това в повечето случаи такова обезщетение би било достатъчно, за да обезщети вредите, произтичащи от нарушение на забраната за поставяне в лоши условия на задържане по смисъла на чл. 3 от Конвенцията. Като аналог може да се използва решение на ЕСПЧ по жалба № 9835/11.02.2019 г. на Н. П., свързана с условията на изтърпяване на наказанието в Затвора Б. за периода от 17.11.2011 г. до 17.11.2016 г., т.е. 5 години, по която ЕСПЧ е присъдил обезщетение за имуществени вреди в размер на 10 800 евро, или 2160 евро на година, 180 евро на месец, 6 евро на ден). 30 % от 6 евро е 1.8 евро на ден.

При преценка на кумулативното въздействие на факторите, при които е бил поставен ищецът в ареста на бул. „Д-р Г.М. Д.“, съдът съображава, че по отношение на част от оплаквания в исковата молба не са установени нарушения. Присъденото обезщетение за претърпени неимуществени вреди от едни аспекти на изтърпяване на задържането под стража не следва да се превръща в прекомерна санкция за затворническата администрация, която стриктно и при спазване на законовите си задължения и правомощия е осигурила на ищеца изтърпяване на наложеното му наказание при *други* благоприятни аспекти на тези условия, което също следва да се съобрази при преценката на кумулативното въздействие на тези условия.

Изложеното дава основание на съда да определи размер на обезщетението от **3 евро на ден**, което представлява минимално занижаване на стандарта от ЕСПЧ, но е над алтернативния вариант от около 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства. За да намери посоченото обезщетение за справедливо съдът преценява, че е установено нарушение, свързано със значими аспекти на задържането като пренаселеност, липса на достъп до чист въздух, липсата на естествено осветление, тоалетното помещение не е осигурявало възможност за усамотяване, липса на възможност за двигателна активност и наличие на хлебарки и дървеници.

Периодът на пребиваване на ищеца в ареста в [населено място], [улица] включва общо 244 дни, което определя съвкупно обезщетение в приблизителен размер на **730 евро**, което съдът намира за справедливо обезщетение за претърпените от ищеца неимуществени вреди от нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС.

7.Относно престоя на ищеца в Затвора [населено място]:

В периода от 19.05.2020 г. до 08.01.2021 г. ищецът е пребивавал в **Затвора [населено**

място], за който в Годишния доклад на Н. за **2021 г.** се съдържат следните констатации: „В проверените спални помещения се спазва изискуемата жилищна площ, спрямо броя на настанените лица, *но същите не отговарят на изискванията поради наличие на влага и мухъл.* В спалните помещения има изградени самостоятелни санитарни възли. На всеки етаж има изградено помещение с кухненски бокс. Прозорците на затвора са малки, поради което *няма достатъчно дневна светлина* в спалните помещения на целия корпус. Екипът на Н. отново получи множество оплаквания за наличие на *хлебарки*, което обстоятелство беше констатирано и от проверяващия екип“. Общите бани на етажите, в които се къпят настанените в ареста лица, имат нужда от основен ремонт. В хода на проверката екипът на омбудсмана констатира наличието на *влага и мухъл по стените*“.

Според Справка вх. № 13623 от 10.06.2025 г. на **Затвора С.** (л.73) М. е настанен в 13 група за периода от **22.05.2020 г. до 08.01.2021 г.**, но няма запазена документация с кои задържани лица е бил настанен, както и дали е бил в стая с пушачи. Относно условията на изтърпяване на наказанието в Затвора [населено място] относими са показания горепосочените на свидетеля Д. А. С., който е пребивавал с ищеца и в Затвора [населено място], както и на свидетеля на ответника Х. С. Б. – на длъжност ИСДВР в **Затвора – [населено място]**. Последният познава ищеца като настанен в неговата група от началото на месец март до началото на месец **април 2025 г.** и установява, че лишените от свобода имали право всеки ден да разговарят с ИСДВР, който също всеки ден бил в групата. Свидетелят не помни ищецът да го е търсил с оплаквания, нито е споделял за оплаквания. Същият бил настанен в спокойно спално помещение, със спокойни лица. Свидетелят не може да установи размерите на помещението, а само, че то било за 5-6 човека. В неговото спално помещение имало вишки според броя на настанените вътре, както и толкова бройки лични шкафчета, маса и столове. Имали право на престой на открито всеки ден за по един час. От 7:30 часа до 19:30 часа, *в рамките на тези 12 часа, лишените от свобода свободно се движели в коридора*, освен ако нямало нужда да са настанени вътре, поради преместване, раздаване на храна, почистване. В помещението нямало влага, още повече, че в този период започнали ремонтни дейности за 2025 г. В помещението имало прозорци – един стандартен прозорец, който можело да се отваря, а от външната страна имало решетка. Лишените от свобода имали постоянен достъп до топла и студена вода. При случай на авария, тя се отстранявала бързо. Свидетелят Б. установява оплаквания от наличие на хлебарки и дървеници, но за това се пръскало всеки месец по график. Имало лица, които отговарят за почистването на общите части - коридори и стълбища. Препарати за почистване, сапун и прах за пране се раздавали веднъж месечно, за което лицата се разписвали. Лишените от свобода се хранели вътре в спалните помещения, на маса. Ако нямали лично облекло, можело да подадат молба до ИСДВР. През зимата и студените месеци имало парно. Осветлението се осъществявало чрез лампи, като във всяко спално помещение имало осветление. Вътре в спалното помещение имало и тоалетна, която била с преградна стена до горе и отделена от самото спално помещение. Самият свидетел Б. не бил хапан от дървеници на територията на Затвора С.. При случай на ухапване, лишените от свобода обикновено звънели на доктора на територията на затвора, за да бъдат прегледани, да им се предоставят крем или хапчета. На територията на Затвора С. имало постоянно лекар в работно време, а след 17:00 часа - фелдшер.

Съдът не кредитира като силно преувеличени и несъответни на доклада на Н. за 2021 г. показанията на св. С., че в Затвора С. заедно с М. били настанени по 12 или 13 човека на двойни и тройни вишки, в много малка килия за 5, 6 човека. В тази връзка съдът се доверява на информацията на Н. в годишния доклад за 2021 г. като съвпадаща с исковия период при данни в нея за спазване на *изискуемата жилищна площ* спрямо броя на настанените лица. Ето защо съдът намира за недоказани твърденията на ищеца, че в Затвора [населено място] е изтърпявал наказанието „лишаване от свобода“ в условията на пренаселеност.

По идентични съображения, като информация от официален източник, събрана след извършени проверки на място, съдът намира, че следва да кредитира данните в същия доклад на Н., че помещенията в Затвора С. *не отговарят на изискванията поради наличие на влага и мухъл, както и, че прозорците на затвора са малки, поради което няма достатъчно дневна светлина* в спалните помещения на целия корпус. Тези обективни и незаинтересовани данни от трето, независимо, лице не са в съответствие с т.18.2 от Европейските правила за затворите, според които във всички помещения, в които лишените от свобода живеят, работят или се събират прозорците трябва да са достатъчно големи, за да дават възможност на затворниците да четат или работят на естествено осветление при нормални условия и да позволяват влизането на свеж въздух, освен ако няма съответната климатизираща инсталация.

Към описаните неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието в Затвора С. следва да се добави доказаното наличие на вредители – хлебарки и особено дървеници, по съображенията изложени относно условията на пребиваване на ищеца в арестните помещения, които не следва да се преповтарят.

Съвкупната преценка на събраните по делото доказателства навежда съда на извод за нарушение на чл.3, ал.1 и ал.2 от ЗИНЗС, което надвишава прага на суровост и надхвърля неизбежния елемент на страдание, присъщ на наказанието, от следните неблагоприятни условия в Затвора [населено място]: наличие на влага и мухъл в помещенията, малки прозорци, поради което в килиите няма достатъчно дневна светлина, както и изключително неблагоприятните аспекти, свързани с наличието на вредители, особено дървеници.

Съдът намира за недоказани следните твърдения в исквата молба за неблагоприятни условия на изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място]:

Оборени с показанията на св. Б., според които лишените от свобода са имали постоянен достъп до топла и студена вода, са оплакванията, че в килиите нямало постоянно топла вода. В допълнение, относно достъпа до топла вода в спалното помещение са относими мотивите, изложени по отношение на престоя на ищеца в ареста. По вече изложените съображения, които не следва да се преповтарят, съдът намира за недоказани твърденията за липса на достатъчна като количество и качество храна, за непредоставяне на облекло, за липса на нормални условия за къпане в общите бани, както и за липса на нормално отопление в дните с ниски температури.

Свидетелят Б. установява, че на л. св. са раздавани препарати за почистване, сапун и прах за пране веднъж месечно, за което лицата се разписвали, поради което съдът приема за недоказани доводите в исквата молба, че не са били подsigурени условия за поддържане на лична хигиена, препарати за почистване, дезинфекция и ефективно хигиенизиране на килиите.

Съгласно доклада на Н. за 2021 г. в спалните помещения на Затвора С. има изградени самостоятелни санитарни възли, поради което оплакването на ищеца за липса на усамотение при ползване на тоалетна очевидно не касаят Затвора [населено място].

Според показанията на св. Б. в рамките на 12 часа през деня лишените от свобода свободно се движели в коридора пред спалните помещения, като в допълнение имали право и на престой на открито. Ето защо твърденията на ищеца за липса на възможност за нормална и пълноценна двигателна активност не се доказват относно условията за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място].

Относно липсата на възможност за постоянен телефонен контакт с адвокат и неосигурена адекватна медицинска помощ мотивите за недоказаност на иска са идентични с изложените по отношение на арестните помещения и не следва да се преповтарят.

При преценка на кумулативното въздействие на факторите, при които ищецът е изтърпявал наказанието „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място] съдът съобразява горепосочената практика на ЕСПЧ и съображения относно конкретния размер на обезщетението на ден, така, че да бъде съобразено, че по отношение на част от оплаквания в исковата молба *не са установени нарушения*. Съдът съобразява, че в Затвора С. не се установи пренаселеност, но се установи наличие на влага и мухъл в помещенията, малки прозорци, поради което в килиите няма достатъчно дневна светлина, както и изключително неблагоприятните аспекти, свързани с наличието на вредители, особено дървеници.

Съдът приема, че размер на обезщетение от **2.5 евро на ден**, надвишава посочения алтернативен вариант в практиката на ЕСПЧ от **по 1.8 евро на ден** би бил справедливо обезщетение за претърпените от ищеца неимуществени вреди от нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС. Периодът на пребиваване на ищеца в Затвора [населено място] включва общо 233 дни, което определя съвкупно обезщетение в приблизителен размер на **580 евро**, което съдът намира за справедливо обезщетение за претърпените от ищеца неимуществени вреди от нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС.

8.Относно престоя на ищеца в З. „К.“:

За периода от 14.09.2022 г. до 03.10.2023 г. ищецът е пребивавал в З. К.. В Годишния доклад на Н. за 2021 г. е посочено, че З. „К.“ разполага с два идентични жилищни блока. Във всеки блок има по три етажа, като на етаж са разположени по 18 килии. Във всяко спално помещение са настанени по **две или три лица**. *Спазва се необходимата жилищна площ*. Самите спални помещения са в добро състояние. *На лишените от свобода се предоставят препарати за поддържане на необходимата хигиена*. Всяко спално помещение разполага със самостоятелен санитарен възел, а на всеки етаж има и обща баня. Лишените от свобода имат достът до постоянно течаща студена вода, а топлата вода се ползва по график, съобразно разпоредбите на закона. На всеки етаж има обособен кухненски блок, където лишените от свобода могат да приготвят своята храна. *Проверяващият екип не получи оплаквания за наличие на хлебарки и дървеници*. В медицинския център на З. „К.“ работи медицински фелдшер на пълен работен ден, а почасово - два дни в седмицата, лекар по дентална медицина. При направените интервюта не постъпват оплаквания от лишените от свобода относно получаваното медицинско обслужване от фелдшера

Установява се от Докладна записка рег. №113-5974 от 18.06.2025 г. на ИСДВР в **ЗО „К.“**, че ищецът е постъпил в Затвора [населено място] на 19.05.2020г. в 8-ма група /приемно

отделение/ - л.74 и сл. Преразпределен в З. „К.“ при Затвора [населено място] на **14.09.2022г.** Освободен по изтърпяване на **17.01.2024г.** По време на престоя си в ЗО „К.“, е пребивавал първоначално в спално помещение № 12, намиращо се в блок №1, етаж 3, съвместно с л. св. А. Й. И. (непушач), който е бил освободен от М. на 01.09.2023г. Впоследствие, до напускането му на ЗО К. е пребивавал в спалното помещение заедно с л. св. С. Д. С. (непушач), който е освободен на 31.07.2023г. Всички спални помещения в ЗО „К.“, са с еднакви параметри като жилищна площ и условия за настаняване. Всяко спално помещение било с квадратура от 17 кв.м., **без** в тях да се включва прилежащ санитарен възел, който е 3 кв. м. и коридор с размер 1,5 кв. м. Л. св. М. е бил настанен с още един лишен от свобода /общо двама в блок № 1, на етаж № 3 и в сп. пом. № 12/. Спалните помещения били оборудвани със самостоятелни санитарни възли и постоянен достъп до течаща вода. В санитарните възли имало тоалетна чиния и мивка. Същите имали вграден отдушник. Във всяко спално помещение имало по един прозорец с размери 300/140 см, с отварящо се крило за проветряване. Според разпределението на времето на лишените от свобода в **ЗО „К.“**, същите ползвали времето за престой на открито *целодневно* - от сутрешна до вечерна проверка, като през това време имали постоянен достъп до телефон. След вечерна проверка л. св. били на коридорно заключване, като спалните помещения били отключени и имали право да излизат в коридора. Лишените от свобода, настанени в ЗО „К.“, ползвали обща баня с течаща топла вода целодневно. Почистването на общите коридори и общото кухненско помещение, обособено в коридора, се осъществявало от назначен като чистач на осн. чл. 80 от ЗИНЗС, лишен от свобода, на който се предоставяли от склада на З. „К.“ препарати за почистване. Хигиената в самите спални помещения се осъществявала от настанените в тях. В спалните помещения имало постоянен достъп до електрическа светлина. През зимните месеци, отоплението в спалните помещения се осъществявало чрез радиатори и локална парова централа за общежитието, оборудвана с котли на дизелово гориво. Спалните помещения се дезинфекцирали по изготвен график, от лицензирана външна фирма (л.76-87). Храната се раздавала в отделно обособена затворническа кухня, по утвърдено от кухнята на Затвора С. меню, като след основното раздаване на храна, лишените от свобода по желание взимали допълнително храна. Според свидетел на ответника И. Я. И., на длъжност ИСДВР към Затвора – [населено място], с място на работа в **ЗО К.**, считано от 2016г.-2017г. и към настоящия момент. Същият не е бил ИСДВР на ищеца, но го познава като общо впечатление, както и поради това, че М. бил назначен като шофьор. Свидетелят не установява случай, в който ищецът да му се е оплаквал от условията, в които е бил настанен в ЗО К.. Според свидетеля М. е пребивавал в К. през 2022г.-2023г. Описва спалните помещения там като еднотипни – около 17 кв.м., в което се помещавали до 4-ма л. св. Спалното помещение на ищеца било със сменена ПВЦ дограма. Вътре имало стандартни мебели и метални вишки. И. винаги е бил с един или 2-ма л. св., общо с него са 3-ма л. св., но рядко са били трима. Помещенията, в които е бил настанен ищецът, винаги са били с тоалетна, мивка и постоянно течаща студена вода. На етажа бил подсигурен бойлер, който по график се ползвал от всички изтърпяващи наказание на съответния етаж. Можело да се ползва от 6:30 часа до 16:00 часа, когато баните се заключвали, за да може, когато се завърнат работещите, да има топла вода за тях. Тоалетните били отделни помещения, вътре в спалното помещение, пред тях имало коридорче, били с масивна талашитена врата. Според св. И., в ЗО К. никога тоалетните не са били с преграда. Според

свидетеля, в помещението няма влага, но в случай на авария или ако в някое помещение се появи влага, имало назначени строители, ВИК, ел. инсталации, поддръжка, строително-ремонтни дейности, които при нужда по молба на л. св. откликвали и проблемът се отстранявал. Служейки си с бележки, св. И. уточнява, че прозорецът е с размер 300/140 см., с отварящо се крило за проветрение. Той се отварял изцяло, а не само на буквата „V“. Постоянно имало топла вода чрез бойлер и баня на съответния етаж, като банята била обща за всички спални помещения. Всяка група имала избрани от л. св. лица, като О. – отговорник по реда и чистота, т.н. кмет на групата, който отговарял за някакъв приблизителен график за ползване на банята, за да може всички да се възползват от тази услуга, защото имало спекулации, „когато някой влезе за 2 часа и източи водата“. *Свидетелят установява оплаквания от хлебарки и дървеници*, но не и за плъхове по етажите. Според него, вредителите се пренасяли от самите лишени от свобода лица. Към онзи момент, ГДИН имала сключен договор за третиране на дървеници и хлебарки, като поне веднъж в месеца третирането било задължително. Към настоящия момент, в ЗО К. имало назначен служител, който изкарал курс и пръскал спалните помещения с дезинфектант. Общите части се почиствали от назначени л. св. - отговорник кухня, отговорник коридор и общи части. На тях ежеседмично им се раздавали препарати за почистване. Почистването на спалните помещения било задължение на настанените в тях л. св. Имало склад с книга и всеки л. св., който желае, слизал и му се давали белина и прах за пране, препарати, които били в лимит като количество, например 0,500 мл. белина, 200 гр. прах. По същия начин се раздавали и сапуни. За л. св. в ЗО К. имало предоставена столова, но администрацията имала либерален подход и лишените от свобода използвали пригодени помещения за храна, оборудвани с поне две готварски печки, фурни, котлони, посуда, която на всеки четири спални помещения се заключвала в метален шкаф – тава, чинии, тенджери, тигани, за да не се използват от други л. св. Там можело да си допригответ храна по тяхно желание, ако нямат. Можело да ядат готова храна в спалните им помещения, въпреки, че им правели забележки, но л. св. не се съобразявали с това. Относно качеството на храна свидетелят установява, че тя е по обществена поръчка. Имало лишени от свобода, които били назначени за готвачи, някои показвали документ за готварски умения, а други се обучавали сами и израствали от мияч до готвач. Свидетелят рядко е имал оплакване срещу количеството на храната, а когато са се оплаквали е било, че не е достатъчно пилешкото и свинското месо. Според него, винаги оставала храна, която накрая се вадела и оставяла на шублер, така, че л. св. да си вземат допълнително след като се раздаде на всички. В ЗО К. имало парова централа на дизелово гориво, с 2 горелки, поради което нямало вариант те да не работят. Свидетелят не установява оплакване, че е било студено през зимата, освен в крайните помещения или в тези, които не са добре поддържани, тъй като самите л. св. са си счупили прозорците или изкъртили си вратите. Но и двете помещения, в които бил настанен М., били с относително здрава дограма. Спалните помещения имали входна врата, коридорче, което е около 1,5 м., насреща се влизало в самото спално помещение за спане. Вдясно или вляво имало врата за тоалетна, която била изцяло отделено помещение с плочки, с керамична тоалетна, с керамична мивка, отделена с врата. Никой не се е оплаквал от осветлението, а ако в някое спално помещение е изгоряла крушка, л. св. пишат молба и тя се сменява. В ЗО К. имало закрыта фитнес зала, която била сравнително добре оборудвана. Целодневно лишените от свобода можело да я посещават. Там престоят на

открито бил когато те решат, нямало график. Имало достатъчно уреди и на открито - табла за баскетбол, игрище за волейбол. Бойлерите били 120 литрови, по един на всеки етаж.

Съдът кредитира показанията на свидетеля И. Я. И. като изчерпателни и обективни впечатления на очевидец, както и като съответни на Годишния доклад на Н. за 2021 г.

Относно наличието на вредители – **хлебарки и дървеници** съдът не кредитира Доклада на О. като Н. в частта, според която в ЗО „К.“ проверяващият екип *не е получил оплаквания* за наличие на хлебарки и дървеници. От една страна оплакванията са субективни и могат да се дължат на моментен пропуск на докладващото лице. От друга страна, от доклада не става ясно дали са проверени всички спални помещения и настанените в тях лица. Също така, липсата на оплаквания не е равнозначна на липса на вредители. Относно тяхното наличие съдът кредитира показанията на св. И., според които същият е получавал оплаквания от дървеници. Също така следва да се съобрази обективният факт, че тези вредители са изключително устойчиви и борбата с тях е особено трудна. С други думи, данните във всички останали доклади на Н. за М. в [населено място] са за наличие на *системен* проблем с тези вредители, поради което не е житейски логично, а и не се подкрепя от показанията на свидетеля на ответника, че единствено през 2021 г. този проблем е изчезнал точно в ЗО „К.“.

По изложените съображения съдът приема за доказано наличието на вредители – хлебарки и дървеници в ЗО „К.“. Този проблем, освен като системен, е определен и като грубо нарушение на чл.3 от ЕКПЧ (стр.132 от Годишния доклад на Н. за 2022 г.). Съдът приема, че наличието на вредители и особено – вредите от ухапвания от дървеници надхвърлят неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода, респ. подлагат лишените от свобода лица на стрес и трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на наказанието. Ето защо, дори и само този аспект от условията на изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в ЗО „К.“ е достатъчен за установяване на нарушение по чл.3 от ЕКПЧ, респ. чл.3 от ЗИНЗС. Предвид презумпцията по чл.284, ал.5 ЗИНЗС съдът приема за доказано наличието на претърпени неимуществени вреди в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с условията на изтърпяване на наказанието, поради което при определяне на размер на обезщетение за неимуществени вреди ще съобрази единствено този аспект на условията.

Останалите твърдения в исковата молба за недостатъчна жилищна площ, липса на чист въздух, влага и мухъл в помещенията, липса на добро осветление и на постоянно течаща топла вода, на достатъчна като количество и качество храна, на облекло, на нормално отопление в дните с ниски температури, на затруднен достъп до баня, на отделена с преграда тоалетна, за липса на възможност за двигателна активност, за неосигурени условия за поддържане на лична хигиена и неосигурена възможност за постоянен телефонен контакт с адвокат, съдът намира за оборени от описанието на условията за изтърпяване на наказанието в Годишен доклад на Н. за 2021 г. и от показанията на св. И.. Тези аспекти от условията *няма* да бъдат взети предвид при определяне на размер на обезщетението за неимуществени вреди.

При преценка на кумулативното въздействие на факторите, при които ищецът е изтърпявал наказанието „лишаване от свобода“ в ЗО К. съдът съобразява, че единственият неблагоприятен аспект от условията на пребиваване е наличието на хлебарки. Изложеното налага определяне на размер на обезщетение в алтернативния

вариант от практиката на ЕСПЧ от **по 1.8 евро на ден**. Периодът на пребиваване на ищеца в ЗО К. включва общо 383 дни, което определя съвкупно обезщетение в приблизителен размер на **690 евро**, което съдът намира за справедливо обезщетение за претърпените от ищеца неимуществени вреди от нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС.

9.Относно престоя на ищеца в ЗОЗТ „К.“:

В периодите от 08.01.2021 г. до 14.09.2022 г., от 03.10.2023 г. до 17.01.2024 г. и от 10.04.2025 г. до 23.04.2025 г. ищецът е пребивавал в ЗОЗТ К.. В Годишния доклад на Н. за 2021 г. е посочено, че в ЗОЗТ „К.“ лишените от свобода са настанени в две жилищни сгради. В отделна сграда се помещавал цехът за изработка на хартиени пликосе, в която дейност са ангажирани около 30 лица, лишени от свобода. *Те ноцуват в този цех, като Н. оценява условията в тази сграда като крайно неблагоприятни.* Във всички проверени спални помещения подовата настилка е от груб бетон. *Във всички спални помещения имаше влага и мухъл, санитарните възли бяха в неприемливо състояние.* Настаняват се между седем и десет лица, лишени от свобода, в едно спално помещение. В някои от проверените помещения имаше течове в санитарните възли. *Екипът на Н. получи множество оплаквания за наличие на хлебарки и дървеници.* Във втората жилищна сграда /бараки/, лишените от свобода лица се отопляват с печки на дърва и въглища, разположени в помещенията. *Стените са опушени, почти сиви. Стените и таваните на баните и тоалетните са покрити с мухъл.* Въздухът в тоалетните е влажен и задушен *поради липсата на възможност за проветряване*, освен чрез отваряне на вратата към спалното помещение, което от своя страна създава предпоставка за наличие на влага и мухъл там. *Тези бараки не подлежат на каквато и да е реконструкция, която да може да осигури нормални условия на пребиваване в тях.* След предприетите ремонти в други затворнически общежития, ЗОЗТ „К.“ към настоящия момент е общежитието с най-лоши битови условия в България, без перспектива за подобряване. *В своя доклад от извършена проверка през 2019 г. Националният превантивен механизъм е определил условията в ЗОЗТ „К.“ като нечовешки, противоречащи на всякакви санитарно-хигиенни изисквания. Към днешна дата те остават същите.* Медицинското обслужване на лишените от свобода в ЗОЗТ „К.“ се осъществява от лекар на пълен работен ден. Има една свободна бройка за медицинска сестра.

Установява се от Докладна записка рег. № 6058 от 20.06.2025 г. на Б. Ч. Г.-ВПД ИСДВР на 9-та група в **ЗОЗТ „К.“** (л.94-96), че л. св. И. И. М. е настанен на територията на ЗОЗТ „К.“ на 08.01.2021 г. На 12.01.2021 г. е настанен в 4 гр. 3 спално помещение, което е с квадратура от 36,59 кв.м, отделно има и мокро помещение с площ от 5,95 кв. м. На 21.09.21 г. е преместен в 4 група, 2 спално помещение с квадратура от 36,63 кв.м и мокро помещение от 5,56 кв.м., където пребивава до 14.09.2022 г., когато е приведен в 3. „К.“.

На 03.10.2023 г. отново е настанен в ЗОЗТ „К.“, като е настанен в 3 група, 3 спално помещение с квадратура от 37,17 кв.м и мокро помещение от 5,71 кв.м. На 16.01.2024 г. е освободен.

На 10.04.2025 г. постъпва за изтърпяване на нова присъда в ЗОЗТ „К.“. Настанен е в 9 група, 3 спално помещение с квадратура от 40,121 кв.м. и мокро помещение от 9,09 кв.м., т.е. пребивава в общежитието от 11.04.2025г. и към 20.06.2025 г.

Според документа, всички спални помещения на територията на ЗОЗТ „К.“, в които е бил настаняван лишеният от свобода И. И. М., отговарят на изискванията на чл. 20 и чл. 21

от ППЗИНЗС, при което било спазено изискването за минимална жилищна площ от 4 кв.м., визирано в чл. 43, ал. 3 от ЗИНЗС. Стриктно се спазвал максималният брой от лишени от свобода, които са настанявани, съгласно разполагаемата жилищна площ на спалните помещения. Групите, в които е бил настаняван л. св. И. И. М., се намирили в Корпуса и Старата част на ЗОЗТ „К.“, помещенията на които били с външна топлоизолация, а дограмата е ПВЦ с 40% отваряемост. Всички помещения, в които е пребивавал М. в ЗО „К.“ са били санирани през 2016 г. (л.98). В Общежитието имало студена вода от 06:00 ч. до 24:00 ч., а от 24:00 ч. до 06:00 часа водата се спирала, за да се напълни наличният резервоар, тъй като при построяването на общежитието централният водопровод свършвал на около 500 м от него и за целта била построена помпена станция, която подавала вода в построен резервоар. Топлата вода се подавала по график и подгръвала чрез парокотел (л.112). При наличието на аварии, администрацията на общежитието осигурявала незабавно на л. св. питейна вода, доставена от водоноски на „Софийска вода“ АД. За периодите, в които л. св. И. И. М. е пребивавал в ЗОЗТ „К.“, същият е получавал срещу подпис хигиенни материали - сапун и прах за пране. Лишените от свобода в ЗОЗТ „К.“ получавали безплатна храна в готов вид, която се приготвя в Затворническата кухня на Общежитието. Храната се раздавала на мястото по пребиваване в съответната група, индивидуално на всеки един лишен от свобода. Качеството и количеството ежедневно се проверявала от ДГН и от завеждащ мед. служител /лекар/, а храната се приготвяла в съответствие с „Д. производствени и хигиенни практики“. По време на престоя на л/св М. ДДД обработка е извършена общо 19 /деветнадесет/ пъти, като обработката била извършвана от фирма „Фаворит“ и служители на Затвор [населено място] и ЗОЗТ „К.“, преминали през курс за ДДД обработка (л.113-119).

Установява се от Докладна записка рег. № 6058 от 20.06.2025 г. на мл. инсп. Ж. П.- готвач на ЗОЗТ „К.“ (л.99-100), че лишените от свобода в ЗОЗТ „К.“ получават безплатна храна в готов вид, която се приготвя в затворническата кухня на общежитието. Прехраната се осъществява на основание седмично меню съгласно таблици, утвърдени от министъра на правосъдието, съгласувано с министъра на здравеопазването и министъра на финансите. Менюто се изготвяло в Затвора - [населено място], на базата на „Единен сборник рецепти за обществено хранене“, по утвърдени таблици за химически и калориен състав на храната. Храната се раздавала на място по пребиваване, индивидуално на всеки един лишен от свобода, в присъствието на служител от НОС и представител на самодейните органи. Качеството и количеството на ястията се проверявало ежедневно, за всяко хранене от Дежурен главен надзирател и от завеждащ мед. служба лекар, който следял за органолептичните й свойства. Прехраната за л/св. се приготвяла в съответствие с „Д. производствени и хигиенни Практики“, като от всяко ястие се оставяли проби, които се съхраняват според изискванията. През периода на изтърпяване на присъдата си в ЗОЗТ „К.“, л. св. И. И. М. не е предявявал претенции относно количеството и качеството на храната.

Според Медицинска справка рег. № 6058 от 20.06.2025 г. на д-р Т. Д. от ЗОЗТ „К.“ (л.107) по време на престоя си в общежитието л. св. И. И. М. не е имал влошаване на здравословното състояние, не се е налагало провеждане на изследвания, консултации и лечение във външни лечебни заведения.

Свидетелят С. Г. В. познава ищеца от 2021 г., от съвместното им пребиваване в **ЗО К.** от месец май 2021 г. до пролетта на 2023 г., когато били настанени в една спалня **11**

човека. Според В., в помещението, в което са били настанени с ищеца през 2023 г. имало 9 двойни вишки, 7 маси, няколко стола, 11 шкафа. Помещението било 30-40 квадрата и имало постоянна влага и мухъл. Можели свободно да се движат в него, но ако са двама - трима по 120 кг - 130 кг, не можело да се разминат свободно между мебелите. В тоалетната не можело да влезе едър човек и тя *не била оградена със стена до горе*, а с преграда от около 120 см. Хората пушели в килията, като И. също бил пушач и тогава пушел. В К. нямало чист въздух, тъй като имало кариера с постоянни взривове, от която се вадели уран и други метали. Ако имало студена вода, тя не ставала за пиене, защото течала с камъни, червена пръст и уран. Топлата вода била по график, по няколко пъти на ден. Св. В. описва състоянието с дървениците и хлебарките като „страшно“ – както през 2023 г., така и понастоящем. От ГДИН пръскали, но с нещо като вода. Хранели се в килиите. Б. с храна обикаляла целия затвор без да е покрита, постоянно имало прах и котки. Веднъж в месеца им носели отвън храна по 5 кг. Достъпът до лавката бил ограничен - два пъти в седмицата, но там цените били завишени, имало ограничен брой храни и стоки с изтекъл срок на годност. Според свидетеля, количеството храна не било достатъчно и тя не била разнообразна – имало 3-4 вида храна, но до тях достигали само кокали, без месо. Отоплението в корпуса било по два часа на ден - 2 часа сутрин и 2 часа вечер, докато в бараките имало печки с въглища и кюмюр, в помещение с много хора. През 2025 г. И. М. бил в корпуса. В тоалетната не можело да влезнеш и да се разминеш, като и към момента тоалетните не били преградени изцяло. Когато било студено, не им раздавали облекло. Осветлението не било достатъчно, за да се вижда. През деня също не се виждало – било „мрачно, гадно, цимент, плъхове, хлебарки и дървеници“. Нямало ток и вода. Не им било разрешено да внасят отвън препарати срещу вредителите. Имали по 2 часа каре всеки ден – 1 час сутрин и 1 час следобед, имало някакви фитнес уреди, но „правени самоделно“. През последните 5 години им давали три пъти сапун, но „трябвало да ходят до Т., до склададжийницата за прах и препарати“. Според свидетеля, помещенията не можело да се почистят дори и с препарат.

Телефонни контакти с адвокат осъществявали с телефон с фонокарта , като телефон имало на карето и в коридора, но те не винаги работели. И. му се оплаквал от тези условия, защото не можел да спи, спирал да се храни, сутрин ставал омаломощен, с изричното уточнение, че показанията му важат за периода от 2021 г. до 2023 г., докато свидетелят е пребивавал в К. от 2021 г. до пролетта на 2025 г., без условията да са се променили (според него). Лекар имало 2-3 пъти в седмицата, а за спешни състояния се викала линейка, но понякога чакали и по два дни. Д. ги хапели, правели ги „като на оверлог“. Много от лишените от свобода имали алергии и се подували. В. лично е виждал И., че е нахапан от дървеници, а когато отивали на лекар с оплакване от ухапване от дървеници, лекарят не приемал такива оплаквания. Рядко ги записвали в медицинския журнал, който се избягвал, когато ставало въпрос за дървеници.

Свидетелят И. Г. А. познава ищеца от около 2015 г. и е бил заедно с него в **30 К.** през **декември 2023 г.**, когато изкарали пълен месец в обща килия. Били **седем** лишени от свобода в общо помещение №2. Свидетелят бил настанен на една двойна вишка с разстояние „от тук до вас“ /свидетелят сочи съдията/. В помещението имало 9 железни вишки - 2 двойни и 4 единични, 3 дървени маси, столове и шкафове. Движението между мебелите се извършвало настрани. Имало вариант за проветрение, но не и през зимата. Имало 2 прозореца с големина като в съдебната зала, които се отваряли изцяло, като

настанените били пушачи. Според свидетеля, всички в помещението пушели. Нямамо постоянно течаща топла вода. Тя била на режим, като я пускали по 5 пъти на ден. Св. А. установява, че над главата му в същото помещение постоянно имало мухъл. Можело да направят оплакване, но никой не им обръщал внимание. Хранели се вътре в помещението, като количеството и качеството на храната *било каквото лишените от свобода си го приготвят*. На лавката имало препарати за лична хигиена и за почистване, *но такива им се и раздавали*. Св. А. не установява случай, в който ищецът да му се е оплаквал, че през зимата му е било студено и е бил оставян без облекло. Тоалетната била вътре в помещението, със стени до горе, но точно от нея излизал мухъл. Според свидетеля, осветлението било достатъчно. Отоплението в 30 К. се пускало за няколко часа и след това се спирало. Прозорците на килията били стари. Храната била носена на ръце до спалните помещения и това не били хигиенично. Доставяла се в баки с капак. Хлябът бил в щайги и непакетиран.

Имамо хлебарки и дървеници, *но проблемът най-често бил с дървениците и мухъла*. Относно дървениците св. А. подчертава, че проблемът с тях е, че те хапят докато спиш и се получават обриви. Там нямамо човек, който да не се е оплакал от дървениците. Нямамо и как да не се събудиш от сърбеж и от обрив от ухапванията от дървеници. След ухапването от дървеници, не им давали никакви медикаменти. Свидетелят установява, че лично е търсил медицинска помощ срещу ухапванията от дървеници, но на жената, която работела в медицинския център в затвора, не предоставяли медикаменти.

Свидетелят на ищеца И. П. И. няма категоричен спомен, кой точно е И. И. М., но изразява предположение, че са били в една група или са лежали заедно. Установява, че е бил настанен три години от 02.01.2022 г. до месец март 2025 г. в общежитието **в К.**, в 9-та група, в 8-ма група, в 3-та група - корпус и след това в 5-та група. Относно помещенията посочва, че „някои спални помещения са по-големи, а други - по-малки“. По-големите спални помещения били за между 8 и 9 л. св., а по-малките - до 7 л. св. Много рядко се случвало да има празни места в помещенията. Един л. св. разполагал с една вишка, един метален шкаф, допълнително имало маса и столове – някои общи, някои лични на л. св. Когато в помещението се съобразят всички мебели, ставало сравнително тясно, тъй като оставали коридорчета, при което двама човека много често не можели да се разминат, трябвало да се изчакват. Според св. И., в последното помещение, в което бил настанен, човекът до него бил на една ръка разстояние. Имамо влага по стените, в 3-та килия банята била ужасна, защото цялата била в плесен. Около прозорците в килиите също имало влага и мухъл. Проветрението се осъществявало чрез отваряне на прозореца, като прозорците били стандартни, с уточнението, че в корпуса на К. прозорците са стандартни, а в бараките - по-малки. В бараките прозорците се отваряли на „V“, а в корпуса изцяло. В повечето помещения се пушело. Нямамо постоянно топла вода, която била на режим. Топла вода имало три пъти в деня по един час, а студена вода - почти постоянно. Помещенията се чистели от лишените от свобода по график, изготвен от тях. Хигиената била „под всякаква критика“, тъй като препаратите, които раздавали, не били достатъчни. Според св. И., последните месеци им давали по един сапун за два месеца, но можело да си купиш и от лавката. Хранели се в килиите на предоставените маси. Количеството на храната *било горе-долу нормално*, а за качеството – „някои ставали, други – не“. Осветлението се осъществявало чрез осветителни тела, като свидетелят без очила не можел да чете. В килиите имало тоалетно помещение със стени, иззидани до горе, но не на всякъде имало врати.

Престоят на открито се осъществявал по два пъти на ден - по час, час и половина, като за работещите имало отделно каре. Дървеници имало нонстоп - те били като част от обстановката. Веднъж в месеца пръскали срещу вредители и дървеници, но това не било достатъчно. Всички се оплаквали най-много от дървениците, които свидетелят определя като „най-големият ни проблем“. Според свидетеля, помещенията били пренаселени, защото, когато станеш от леглото не можело да направиш и една крачка без да се удариш в леглото на съкилийника. При седем човека в килия, между вишките оставал един коридор, по който да се минава. Имало ремонтирани помещения, но дори и в тях след време избивал мухъл. Нямамо баня, в която да няма плесен и мухъл, тъй като там нямамо добро проветрение. В някои от общите кухни имало бани, които можело да се ползват извън спалните помещения, но свидетелят изразява мнение, че не би ползвал такава баня, тъй като това са били стари килии, които са били приобщени за общи помещения в корпуса. В бараките нямамо такива помещения. *Имамо препарати за чистене и за лична хигиена в лавката, които можело да си купят, както можели да си купят и храна.*

Според св. И. в целия Затвор К. нямамо килия без дървеници, защото колкото и да поддържаш чисто, се появявали дървеници и хлебарки. Оплаквали се от дървениците както на отрядните, така и на администрацията, устно или писмено, чрез писма. Случвало се някои лишени от свобода да отказват пръскане за дървеници, защото смятат, че препаратът е неефективен и само мирише.

Съдът не кредитира предоставената от ответника по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС информация, че всички спални помещения на територията на ЗОЗТ „К.“, в които е бил настаняван лишеният от свобода И. И. М., отговарят на изискванията на чл. 20 и чл. 21 от ППЗИНЗС, при което било спазено изискването за минимална жилищна площ от 4 кв.м., визирано в чл. 43, ал. 3 от ЗИНЗС. От една страна, в становището на ответника не е посочен точният брой лица, които са били настанени едновременно в едно помещение. Такава информация е налична за периода 23.10.2023 г.-16.01.2024 г. (л.230) и 10.04.-11.06.2025 г. (л.177-179), но не е посочен размер на помещенията, посочени като „32 сп.“, „33 сп.“, „93 сп.“. По-нататък, тези данни противоречат на информацията, посочена в Годишния доклад на Н. за 2021 г. Според свидетелските показания, едни помещения били по-големи, а други по-малки (св. И. П. И.). Според становището на ответника, М. е бил настаняван в помещения с квадратура между 36 и 40 кв.м. Като се съобразят показанията на св. С. Г. В., че са били настанени 11 човека, разделено на площта на помещението не предоставя изискуемите 4 кв.м. площ. Още повече, че в Докладна записка рег. № 6058 от 20.06.2025 г. не е посочено дали в общата квадратура на помещението е включена и тоалетната. Съобразно свидетелските показания съдът приема, че в по-големите помещения ищецът е бил настанен с 11 л. св., а в по-малките – с 7 л. св., което е съответно и на доклада на Н. за 2021 г. (Настаняват се между седем и десет лица, лишени от свобода, в едно спално помещение). Следва да се кредитират показанията и в частта за затруднено движение между мебелите в помещението, което следва да се съобрази според делото М..

По изложените съображения съдът приема, че при пребиваването си в ЗО К. ищецът е бил настанен в помещения, в които разполагаемата площ е била по-малко от 4 кв.м. на лице, при затруднена възможност за разминаване между наличните мебели. Към доказаната пренаселеност в ЗО К. следва да се добавят и други неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието, посочени в Годишния доклад на Н. за 2021 г., като: във

всички спални помещения е имало влага и мухъл; санитарните възли са били в неприемливо състояние; стените и таваните на баните и тоалетните са били покрити с мухъл; в бараките отоплението е било на печки на дърва и въглища, разположени в помещенията, което не осигурява чист въздух; въздухът в тоалетните бил влажен и задушен, липсвала възможност за проветряване, освен чрез отваряне на вратата към спалното помещение, което от своя страна създава предпоставка за наличие на влага и мухъл там. Като съответни на доклада на Н. съдът кредитира показанията на свидетелите на ищеца за липса на чист въздух, за влошено качество на питейната вода, за наличие на влага и мухъл. Към тези аспекти на пребиваването следва да се добави доказаният график и спиране на студената вода, което е в нарушение на т.22.5 от Европейските правила за затворите, според която лишените от свобода трябва винаги да разполагат с чиста питейна вода. Към описаните неблагоприятни условия следва да се добави наличието на вредители – хлебарки и особено дървеници, доказано посредством доклада на Н. за 2021 г. и показанията на всички свидетели на ищеца.

Според съда, кумулативното въздействие на описаните аспекти на изтърпяване на наказанието в ЗО К. достига изискуемия праг на суровост по смисъла на чл.3, ал.2 ЗИНЗС, вр. чл.3 от ЕКПЧ и надхвърля неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода, тъй като уронва човешкото достойнство и поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Предвид презумпцията по чл.284, ал.5 ЗИНЗС съдът приема наличието на претърпени неимуществени вреди в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с описаните условия на изтърпяване на наказанието за доказани.

Съдът намира за недоказани следните твърдения в исковата молба за неблагоприятни условия на изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в ЗО К.:

Свидетелите на ищеца установяват следните аспекти от пребиваването си в ЗО К., които според съда не достигат прага на суровост и не представляват нарушение на чл.3 от ЕКПЧ, респ. чл.3 от ЗИНЗС – според св. В. телефонни контакти с адвокат осъществявали с телефон с фонокарта, като телефон имало на карето и в коридора, но те не винаги работели. Същият установява и наличието на фитнес уреди, макар и „правени самоделно“, при престоя на открито.

Според св. А. количеството и качеството на храната *било каквото лишените от свобода си го приготвят*, на лавката имало препарати за лична хигиена и за почистване, *но такива им се и раздавали*. Св. А. не установява случай, в който ищецът да му се е оплаквал, че през зимата му е било студено и е бил оставян без облекло.

В този смисъл са и показанията на св. И., че количеството на храната *било горе-долу нормално*, а за качеството – „някои ставали, други – не“, престоят на открито се осъществявал по два пъти на ден - по час, час и половина, имало препарати за чистене и за лична хигиена в лавката, които можело да си купят, както можели да си купят и храна. Представени са и списъци с раздадени хигиенни материали (л.325-343).

Свидетелите А. и И. установяват, че тоалетната е била изградена със стени до горе, поради което съдът приема за недоказано твърдението на ищеца, че същата не осигурява усамотение, докато показанията на св. В. в тази насока се оборват от другите свидетели предвид тяхното единство в тази им част.

Предвид свидетелските показания съдът намира за недоказани твърденията за непредоставяне на питателна храна в достатъчно количество, което твърдение категорично се оборва и от информацията в

Докладна записка рег. № 6058 от 20.06.2025 г. на мл. инсп. Ж. П. - готвач на ЗОЗТ „К.“ (л.99-100). Оборени са и твърденията в исковата молба, че на лишените от свобода не са били подsigурени условия за поддържане на лична хигиена; не са били предоставени препарати за почистване, дезинфекция и ефективно хигиенизиране на килиите; не е било предоставено облекло, както и, че в дните с ниски температури нямало нормално отопление, както и, че липсвала възможност за нормална и пълноценна двигателна активност и за постоянен телефонен контакт с адвокат.

Относно медицинското обслужване съдът кредитира доклада на Н. за 2021 г., според медицинското обслужване на лишените от свобода в ЗОЗТ „К.“ се осъществява от лекар на пълен работен ден. Свидетелските показания в противен смисъл се оборват от доклада на Н..

Относно тези аспекти на условията за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ съдът препраща към мотивите, изложени по отношение на условията в ареста в [населено място], бул. „Д-р Г.М. Д.“, които не следва да се преповтарят.

При преценка на кумулативното въздействие на факторите, при които ищецът е изтърпявал наказанието „лишаване от свобода“ в ЗО К., съдът съобразява, че по отношение на част от оплаквания в исковата молба не са установени нарушения. Присъденото обезщетение за претърпени неимуществени вреди от едни аспекти на изтърпяване на задържането под стража не следва да се превръща в прекомерна санкция за затворническата администрация, която стриктно и при спазване на законовите си задължения и правомощия е осигурила на ищеца изтърпяване на наложеното му наказание при *други* благоприятни аспекти на тези условия, което също следва да се съобрази при преценката на кумулативното въздействие на тези условия.

Изложеното дава основание на съда да определи размер на обезщетението от **4 евро на ден**, съвпадащо със стандарта от ЕСПЧ в подобни случаи. За да намери посоченото обезщетение за справедливо съдът съобразява, че е установено нарушение, свързано със значими аспекти на лишаването от свобода като пренаселеност, влага и мухъл, стените и таваните на баните и тоалетните са били покрити с мухъл, липса на достъп до свеж въздух, както в спалните помещения, така и в тоалетната, липса на възможност за проветряване на тоалетната, влошено качество на питейната вода, график и спиране на студената вода, наличие на вредители – хлебарки и особено дървеници. Нарушението в случая е съществено и значимо, предвид факта, че в докладите на Н. последователно е отправяне препоръка за закриване на общежитието. Периодът на пребиваване на ищеца в ЗО К. е общо 488 дни, което определя съвкупно приблизително обезщетение в приблизителен размер на **1900 евро**, което съдът намира за справедливо обезщетение за претърпените от ищеца неимуществени вреди от нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС.

Общото обезщетение в размер на 3900 евро следва да се присъди ведно със законната лихва от 23.04.2025 г. до окончателното изплащане.

При този изход на спора разноски следва да се присъдят в хипотезата на чл.286, ал.3 ЗИНЗС - когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса – в размер на 5.11 евро.

Ищецът претендира присъждане на разноски в хипотезата на чл.38, ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата, според който адвокатът може да оказва безплатно правно съдействие и защита в полза на материално затруднени лица. Предвид правното положение на ищеца

на лишено от свобода лице, както и изричното вписването в приложен към исковата молба договор за правна защита и съдействие от 27.03.2025 г., че възнаграждението е при условията на чл.38, ал.1, т.2 от ЗА, съдът намира, че в полза на адв. И. Ю. следва да се присъди адвокатско възнаграждение в размера по чл. 8, ал.1, вр. чл.7, ал.2, т.2 от Наредба № 1 от 2004 г. за възнагражденията за адвокатската работа, в размер на **543.40 евро**.

В хипотезата на частично уважаване на иска, не е предвидена възможност за заплащане на ответника на юрисконсултско възнаграждение, поради което такова не следва да му се присъжда.

Водим от горното и на основание чл. 285 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, Административен Съд С. - град, I отделение, 69 състав,

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, [населено място], [улица], да заплати на И. И. М., ЕГН [ЕГН], находящ се в Затвора С., със съдебен адрес [населено място], [улица], вх. Б, ет.4, офис 12, чрез адв. И. Ю. от САК, обезщетение за неимуществени вреди в размер на 3 900 (три хиляди и деветстотин) евро, за нарушение на чл.3, ал.2, вр. чл.284-286 ЗИНЗС поради условията на изтърпяване на мярка за неотклонение в ареста на [населено място], бул. „Д-р Г.М. Д.“ № 42 и наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място], ЗОЗТ „К.“ и в ЗО „К.“, претърпени в периодите от 10.10.2019 г. до 17.01.2024 г. и от 06.02.2025 г. до 23.04.2025 г., включително, ведно със законната лихва от 23.04.2025 г. до окончателното изплащане, както и сторените в производството разноси в размер на 5.11 евро.

ОТХВЪРЛЯ иска, предявен от И. И. М., ЕГН [ЕГН], находящ се в Затвора С., със съдебен адрес [населено място], [улица], вх. Б, ет.4, офис 12, чрез адв. И. Ю., срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, за разликата до предявения размер от 42 692.87 евро, както и за периода от 08.09.2019 г. до 09.10.2019 г.

ОСЪЖДА Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, [населено място], [улица], да заплати на адвокат И. В. Ю., с адрес [населено място], [улица], вх. Б, ет.4, офис 12, на основание чл.38, ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата, вр. чл. 8, ал.1, вр. чл.7, ал.2, т.2 от Наредба № 1 от 2004 г. за възнагражденията за адвокатската работа, адвокатско възнаграждение в размер на **543.40 евро**.

Решението подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд София град.

СЪДИЯ: